

FÆLLESKAB OG MANGFOLDIGHED

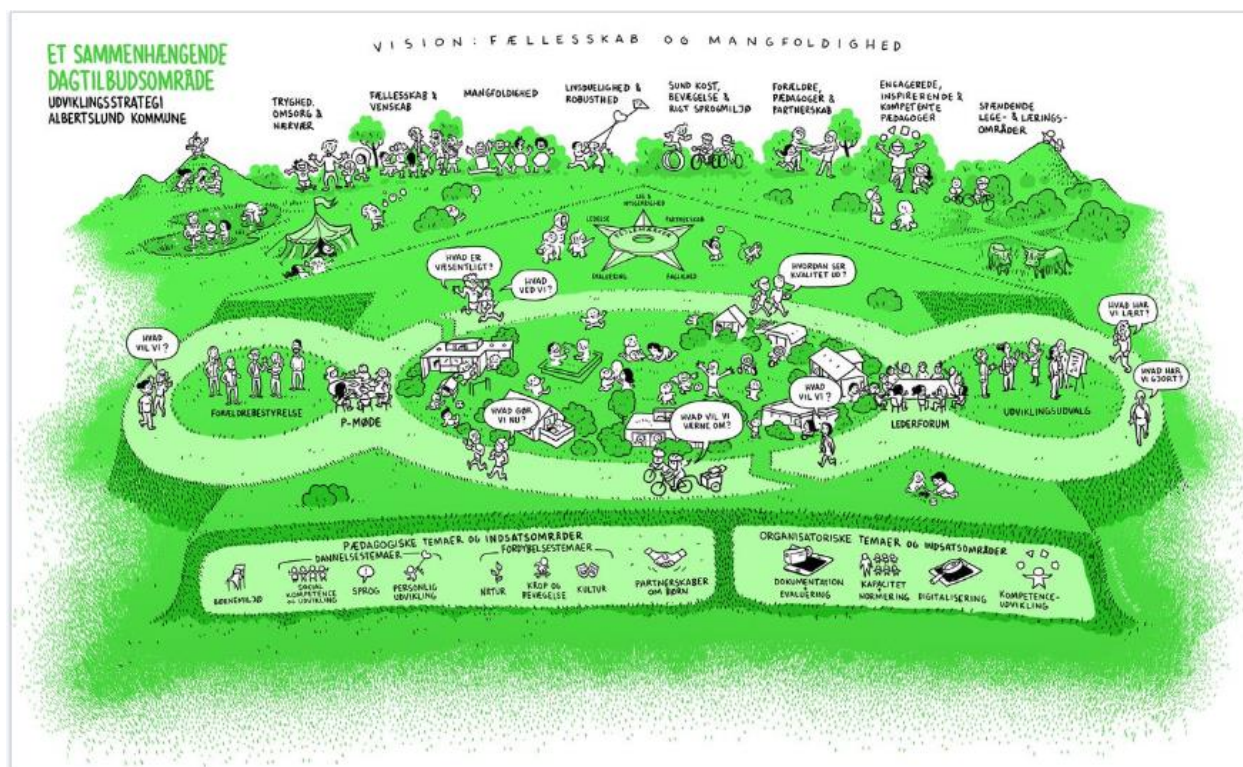
*UDVIKLINGSSTRATEGI
DAGTILBUD
ALBERTSLUND KOMMUNE
2016-2022*

Albertslund Kommune

www.albertslund.dk/dagtilbud

1 INDLEDNING OG BAGGRUND

Dette er Udviklingsstrategien for Dagtilbud i Albertslund kommune for de kommende 7 år. *Fællesskab og Mangfoldighed* har vi kaldt den. Det har vi gjort fordi, dagtilbuddene i Albertslund er mangfoldige i deres pædagogiske udtryk og vilkår. Vi ønsker med denne strategi, at tydeliggøre og udtrykke en fælles faglig kvalitet og holdning til at arbejde professionelt og fagligt pædagogisk med børns dannelse, læring, trivsel og udvikling i kommunen, samtidig med vi vil værne om mangfoldigheden og lokale interesser og udtryk.

Kommuneplanstrategien "Vision og strategi i Albertslund, en by for børnene, det grønne og fællesskabet" skal foldes ud i de kommende år. Det gør vi på dagtilbudsområdet ved at trække temaerne herfra ind i Dagtilbudsstrategien 2016-22 og gøre dem til nærværende og praksisrettede indsatser ude i dagtilbuddene.

Albertslundstrategiens temaer er; Nysgerrigt liv, Arbejdsliv, Grønt liv, Sundt liv og Fælles liv.

Temaerne vil genfindes i Dagtilbudsstrategien, i visionen, i børne- og læringssynet, i pejlemærkerne for kvaliteten og ikke mindst de konkrete temaer og indsatser, vi formulerer for den organisatoriske - og pædagogiske udvikling af det fælles dagtilbudsområde i årene 2016-22.

Det er Dagtilbudsstrategiens mission ikke alene at omsætte kommuneplanstrategien til virkelighed blandt børn og voksne i vores tilbud, men også at sætte en klar faglig ramme og retning for udviklingen af et samlet dagtilbudsområde med en stærk kvalitetskultur.

En kvalitetskultur viser sig ved at alle parter omkring børn i dagtilbud; politikere, forældre, leder og medarbejdere kontinuerligt er optaget af at følge og udvikle kvaliteten af den pædagogiske praksis. En kvalitetskultur er ikke noget som bare eksisterer. Kvalitetskultur er en adfærd, hvor dialoger om kvalitet baseret på dokumenteret viden fra praksis hentet via konkrete evalueringer, sætter retning for hvilke indsatsområder der skal arbejdes med for at kvalificere nye handlinger. Det er et vedvarende arbejde, der understøttes af indikatorer for kvalitet. Disse indikatorer præciseres gennem et udviklingsarbejde i strategiperioden omkring evaluering .

Vi vedkender os vores ansvar for at påvirke og understøtte børn i en positiv livsbane. Vi erkender behovet for at være eksplicite om, hvordan vi kan og vil bidrage gennem udvikling af den daglige pædagogiske praksis og gennem partnerskaber om børn med forældre, med byen omkring os og med andre faggrupper i bl.a. PPR, Sundhedsplejen, skoler, Social og Familieafdelingen.

Vi ønsker med denne strategi at udvikle vores egen selvforståelse og udfordre os selv i forhold til ny viden. Samtidig erkender vi behovet for at bygge videre på den viden og de erfaringer, vi allerede har, og skabe mulighed for fordybelse og kvalificering af igangværende indsatser.

Strategiens mission er derfor også at samle og binde sløjfer med andre strategier, igangværende indsatser og projekter i kommunen. Vi vil ikke opfinde nye temaer, men i stedet udvikle og kvalificere de temaer som allerede er aktuelle og betydningsfulde.

Denne strategi står på et solidt fagligt fundament, som er udviklet med afsæt i den tidligere dagtilbudsstrategi 2010-14. Temaer som hverdagslæring, refleksionspraksis, sprog, bevægelse, forældresamarbejde, overgange og børneperspektivet er stadig aktuelle og en integreret del af vores arbejde med børn og forældre.

Engagement og arbejdsglæde opstår, når der opleves mening i hverdagens praksis, og der gives rum for de lokale udtryk og interesser. Med denne strategi ønsker vi at imødekomme muligheden for mangfoldighed lokalt. Der skal være mulighed for at udfolde egne pædagogiske temaer og sætte sit eget fokus inden for strategiens overordnede ramme. Nærhed og inddragelse af medarbejdere og bestyrelser er et positivt kendetegn ved Albertslund, som vi ønsker at værne om og bevare. Strategiens form er derfor en smule anderledes end den tidligere. Strategien definerer et niveau og en række pejlemærker, der definerer forventninger til den fælles kvalitet i kerneydelserne, som hele området styrer efter. Derudover opstiller vi en række organisatoriske og pædagogiske temaer, med mål, indsatser og handleplaner, der skal arbejdes med i fællesskabet. Tanken er, at det skal være muligt for alle at følge, om vi imødekommer den planlagte udvikling vi arbejder med.

Strategien er en rammestrategi, hvorunder der både arbejdes med en række fælles mål, indsatser og kvalitetsindikatorer, og samtidig gives rum for lokalt kvalitetsarbejde afhængigt af hvad de lokale evalueringer fra praksis peger på.

I de første år i strategiens levetid vil arbejdsgrupper og udvalg af medarbejdere, ledere og samarbejdspartnere udarbejde nogen fælles redskaber til at beskrive og vurdere kvaliteten af den pædagogiske praksis. De vil udvikle fælles metoder og indsatser indenfor væsentlige temaer som evaluering, sprog, digitalisering, inklusion og tidlig indsats.

Kvalitet er ikke en stationær størrelse. Vi bliver hele tiden klogere når vi evaluerer vores praksis. Vi udvikler ny viden igennem udviklingsprojekter, hvor vi erfarer hvad der virker, og vi indarbejder nye

resultater fra forskningen. Samtidig er kvalitet også kontekstbestemt, og engagementet i forhold til kvalitetsudvikling er afhængigt af de muligheder, betingelser og interesser der er i det enkelte dagtilbud.

Derfor er det ikke muligt at tilrettelægge konkrete tiltag inden for alle de pædagogiske temaer i alle strategiens leveår. Disse tiltag vil afhænge af hvad evalueringer fra den enkelte praksis peger på, og af lokale interesser og behov. Man kan sige at temaer og indsatser vil vokse frem nedefra og koble sig på strategien undervejs.

Nogen temaer vil blive taget op som fælles indsatsområder og understøttes af kompetenceudvikling på tværs i området, fordi de har generel karakter. Andre temaer vil have lokale indsatsområder som de enkelte tilbud udvikler qua deres særlige behov eller interesse.

Strategien er skabt gennem et længere procesarbejde i dagtilbudsområdet ledergruppe. Afsættet har været evalueringen af den tidligere strategi, en inspirationsdag med forskningsdeltagelse, input fra temamøder med børne- og skoleudvalget, to dialogmøder med forældrebestyrelserne, et stort inddragende engagement med Borgerlyst, inddragende dialoger med tværgående samarbejdspartnere og et fælles personalemøde. Ledergruppen og administrationen har sammen formet strategien ud fra de interesser og fokuspunkter, som er blevet løftet. Strategien skal ses som udtryk for et stykke udviklingsarbejde, som er godt i gang.

Tak for alle de mange gode bidrag. God læse – og arbejdslyst.

2 VISION

2.1 VISION OG RETNING

Vi ønsker, at børnene i Albertslund er livsduelige og nysgerrige og har mod og lyst til at lære. Børnene skal møde verden med færdigheder og kompetencer, som gør dem til stærke, sociale og robuste mennesker, som tror på sig selv og tager ansvar for eget liv og fremtid.

Dagtilbud har et stort ansvar for tidlig indsats, børns udvikling, læring og trivsel. I Albertslund kommune har vi aktivt valgt at investere i børnelivet, hvilket er klogt også i et investerings- og fremtidsperspektiv.

Vi ønsker, at børnene i Albertslund Kommunes dagtilbud skal tage del i legende, nysgerrige og betydningsfulde fællesskaber, hvor mangfoldigheden er en styrke. Vi drømmer om, at alle børn er i trivsel og udvikler sig til livsduelige mennesker, der handler ansvarligt og demokratisk. Vi vil skabe en bæredygtig, kulturel og grøn by med plads til alle børn og voksne. Vi vil have, at børn skal opleve sig selv som aktive medborgere og kulturskabere i og af byen. De skal opleve, at de er en værdsat del af en større fortælling om det at være barn i Albertslund.

Alle, der vokser op i Albertslund, skal møde nærværende, engagerede og professionelle voksne, når de deltager i byens institutionsliv. Voksne, der i et åbent og tillidsfuldt partnerskab med børnenes forældre skaber sammenhæng og helhed i barnets liv. Voksne, barnet kan læne sig op ad, og som understøtter og

udfordrer barnets erfaringer, kundskaber og nysgerrighed, så der skabes et livsfundament for hvert enkelt barn, som senere giver lige muligheder for alle uanset social- og kulturel baggrund.

Vi drømmer om, at alle børn i Albertslund har lige adgang til spændende og udfordrende lege- og læringsmiljøer. Vi drømmer om, at vi sammen med børnene og eksterne samarbejdspartnere får skabt eksperimenterende legelaboratorier rundt om i byen. Vi ser fortsat for os, at sund kost, fysisk udfoldelse og et rigt sprogmiljø er grundlæggende forudsætninger for, at det enkelte barn kan udvikle sig til livsduelige, robuste, sociale og glade mennesker.

Det gode børneliv i Albertslund betyder, at alle børn har ret til:

- Tryghed, omsorg og nærvær
- At være en del af et fællesskab, hvor glade og vigtige venskaber kan blive skabt
- Et udfordrende og understøttende børnemiljø med plads til mangfoldighed
- At tilegne sig livsduelighed og robusthed til at håndtere krav og konflikter
- Sund kost, fysisk udfoldelse og et rigt sprogmiljø
- Et åbent og tillidsfuldt partnerskab mellem forældre og pædagogiske medarbejdere
- Engagerede, inspirerende og fagligt kompetente pædagogiske medarbejdere

3 BØRNE - OG LÆRINGSSYN

Læring sker gennem leg, nysgerrighed og fordybelse. Vi mener, børnelivet har en berettigelse i sig selv, og med vores børne- og læringssyn er det ambitionen at nå målene i Albertslund vision og strategi og tage medansvar for, at byens børn og unge bliver så dygtige, som de kan, og at 95 % af vores unge tager en ungdomsuddannelse. Vi tager ansvar for det lange træk og for at kunne måle på investeringen i børnelivet på lagt sigt.

Vi tager ansvar for det lange træk og for at indsatsen i dagtilbud har betydning for børns muligheder i deres videre liv. Ved at formulere let klart børne- og læringssyn, vedkender vi os et ansvar for at kunne se en forbedring på skoleresultater, nedgang af fravær og ved at flere unge for en ungdomsuddannelse.

Børnesyn

Vores grundlæggende børnesyn tager udgangspunkt i et anerkendende og inkluderende perspektiv, hvor det enkelte barn bliver mødt af professionelle og indlevende voksne, der forstår at lytte til barnet, tager barnet alvorligt og inddrager barnets perspektiv.

Vi har både blik for, at barnet har et rigt "her og nu" hverdagsliv og det langsigtede dannelsesperspektiv. Vi mener, at et trygt og stimulerende pædagogisk miljø skaber forudsætninger for, at barnet kan udvikle sig til et demokratisk, kompetent og kritisk tænkende menneske. Derfor tror vi også på, at børns indflydelse på egen hverdag er vigtig for deres udvikling, læring og trivsel. I praksis arbejder vi fokuseret med at sikre børns medbestemmelse og demokratiske deltagelse i de fællesskaber, de indgår i.

De professionelle dialog med børnene er rammesættende for børnefællesskabet. Vi fokuserer på ressourcer hos det enkelte barn og i børnefællesskabet frem for fejl og mangler. Dette betyder, at vi har flyttet vores blik fra at se på børn med problemer til børn i problemer.

Vi oplever, at børn bevæger sig i mange sammenhænge - store og små fællesskaber – på tværs af hjem og institution. Derfor samarbejder vi tæt og forpligtende med forældre og andre fagprofessionelle for at skabe helhed og sammenhæng i barnets liv. Vores partnerskaber og samarbejdsrelationer hviler på gensidig tillid, tryghed og tid til den åbne dialog omkring det gode børneliv.

Læringssyn

Vi har et bredt læringssyn. Vi forstår læring som en proces, der foregår i det enkelte barn og voksen, og i læringsfællesskaber i hverdagen. Læring ser vi forbundet med fællesskaber og relationer, social inkluderende praksis og et righoldigt sprog – som en bevægelse der foregår i samspil og samarbejde med andre børn og voksne.

Ved at indgå aktivt i hverdagslivet og handle i fællesskaberne vil børn og voksnes deltagelse forandre aktiviteterne og samværet samtidig med, at aktiviteterne og samværet vil forandre børn og voksne. Derfor udvikler vi vores pædagogiske praksis, så den tager højde for, at børn lærer forskelligt og i forskellige tempi. Vi tilrettelægger fleksible læringsmiljøer med afsæt i børnenes forskelligheder.

Vi understøtter det enkelte barns erfaringer, kundskaber og udviklingsmuligheder og bygger på det, barnet allerede kan. Derfor planlægger og tilpasser vi indsatser og aktiviteter til det enkelte barns udvikling.

Vi har tydelige pædagogiske intentioner, og vi træffer bevidste og reflekterede valg, som trækker på forskning om, hvad der virker samt vores faglige erfaring og viden. Dette gør vi for at sikre optimale læreprocesser hos det enkelte barn og i børnefællesskaberne.

Vi tror på, at læring hos børn sker i forskellige arenaer:

- Legen - spontan og frivillig aktivitet i mødet mellem barnet og omgivelserne
- Aktiviteter, traditioner, ritualer, projekter og forløb – skabt af både børn og voksne
- Hverdagsrutiner og arbejdsfællesskab mellem børn og voksne omkring måltid, oprydning, garderobe, badeværelset osv.

Vi er opmærksomme på sammenhængen mellem den pædagogiske praksis og børnenes læring.

Med afsæt i de pædagogiske læreplaner og børnemiljøet har vi fokus på kontinuerligt at skabe levende læringsmiljøer, hvor rummene (inden- og udendørs) indrettes til at understøtte og stimulere børnenes udvikling. Vi har tydelige og markerede læringsmiljøer, der inviterer til ro, fordybelse, kreativitet og fysisk udfoldelse – rum der understøtter børns kompetencer, trivsel og udvikling.

4 STRATEGIENS BÆRENDE ELEMENTER

Denne strategi hviler på tre bærende elementer, som er med til at gøre dagtilbud i Albertslund unikke, og samtidig udfordrer vores selvforståelse og måde at tænke fremtidig udvikling af området.

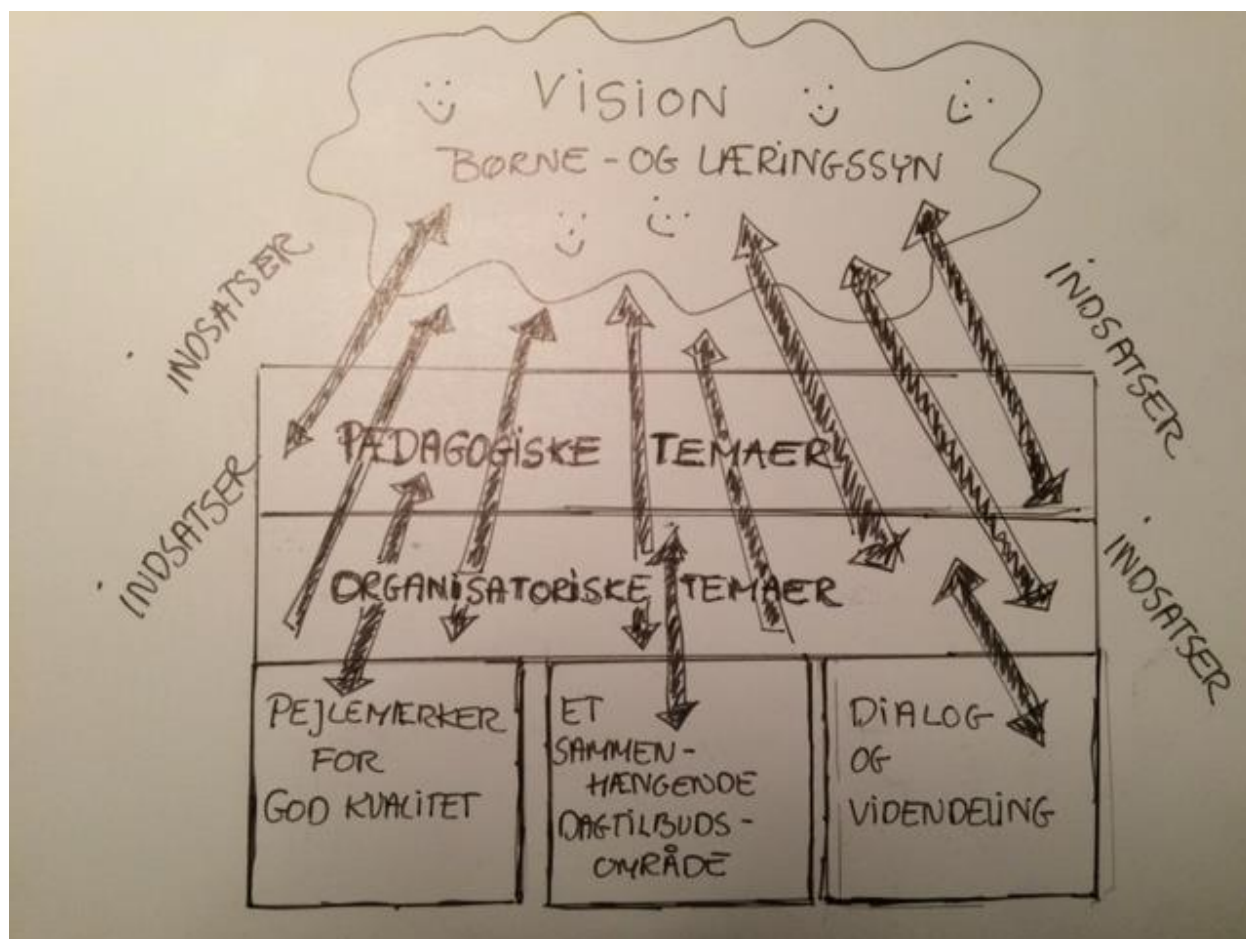
De bærende elementer er:

Et sammenhængende dagtilbudsområde

Dialog og vidensdeling

Pejlemærker for god kvalitet

I modellen herunder ses strategiens opbygning. Den illustrerer hvordan de bærende elementer; Pejlemærker for kvalitet, Et sammenhængende dagtilbudsområde og Dialog og vidensdeling bærer de organisatoriske og pædagogiske temaer. Indsatserne bevæger sig gennem temaerne, som et kontinuerligt pendul mellem De bærende elementer og Visionen for det gode børneliv i Albertslund kommune.

4.1 ET SAMMENHÆNGENDE DAGTILBUDSOMRÅDE

Et stærkt og sammenhængende dagtilbudsområde med en fælles udviklingsretning og en eksplicit faglig kvalitet bidrager til, at dagtilbudsområdet fungerer professionelt, og det berettiger den tillid og ressource området gives fra politisk side. Vi ønsker med denne strategi at stå på mål for dagtilbudsområdet kvalitet, vores faglighed og den fortsatte politiske prioritering af ressourcer til området.

Vi ønsker at have en fælles fortælling om, hvad dagtilbudsområdet i Albertslund står for, og hvad vi fagligt og professionelt bidrager med i kommunen. På baggrund af tilsyn med kommunens institutioner vil vi systematisk fortælle om vores arbejde, så det bliver tydeligt, hvordan vi konkret lever op til det lovpligtige arbejde med læreplanerne. Vi vil også fortælle om kvaliteten af lege- og læringsmiljøerne, om pædagogikken og om den progression, der sker hos børnene. Når vi sætter gang i eller deltager i udviklingsprojekter, skal de give mening i forhold til vores strategi og kvalitetsudvikling. Med et samlet sammenhængende dagtilbudsområde vil vi kunne stå på mål for vores profession og faglighed, hvilket vil kunne styrke vores faglige berettigelse i tværprofessionelle relationer fx. med PPR, skole og Social- og familieområdet.

Med et sammenhængende og stærkt markeret dagtilbudsområde vil projekter og indsatser formuleres efter den faglige retning, vi har sat, og med afsæt i de visioner vi har for dagtilbud i Albertslund. Den pædagogfaglige berettigelse og vigtighed vil kunne ekspliciteres, og børneområdet vil kunne styrkes som et selvstændigt bidrag til et barns dannelse og liv – og ikke blot som en forberedelse til skolelivet.

Samtidig vil borgerne kunne være sikre på at få samme høje kvalitet, uanset hvilket tilbud de vælger til deres børn, og medarbejderne vil kunne sikres gode sammenhængende kompetenceudviklingsforløb og faglig supervision både inden for egen arbejdsplads og på tværs af institutioner og afdelingsområder. Alene er man sårbar, sammen står vi stærkt.

4.2 DIALOG OG VIDENSDELING

Der er et kæmpe engagement i dagtilbudsområdet i Albertslund og en stor vilje til at udvikle og kvalificere den pædagogiske praksis. Historisk er dagtilbudsområdet blevet politisk prioriteret, og der er løbende blevet forsket og eksperimenteret i den pædagogiske praksis for at skabe de bedste betingelser for børnenes hverdagsliv, udvikling og trivsel.

Der ligger derfor en stor latent pædagogisk viden ude i praksis. En viden vi ønsker at gøre eksplicit og dele med hinanden og andre med interesse for børns udvikling. Vi kan lære af hinandens erfaringer, og vi kan lære af andre kommuners erfaringer. Vores børns behov for stærke lege- og læringsmiljøer, fagligt kompetente og nærværende voksne, og en god understøttelse af deres familie- og fritidsliv adskiller sig ikke fra andres børns.

Vidensdeling og dialog lyder nemt. Men det er det ikke. Det kræver både planlægning, systematik, metoder og viljen til at indgå åbent i nysgerrige fælleskaber. Det kræver, at man ønsker at blive klogere og er undersøgende i forhold til viden, der genereres i andre sammenhænge. Det kræver også, at man af og til suspenderer sine egne holdninger og vaner for at forandre sin praksis. I dagtilbudsområdet er vi

nysgerrige og vil gerne lære nyt, både med hinanden som professionelle pædagogiske medarbejdere, og med vores børn i hverdagen.

Forskning siger, at dialog øger trivsel, effektiviteten, samarbejdet og kvaliteten af opgaveløsningen. Det er netop vores intention med denne strategi. Dagtilbudsstrategien hviler på et bærende element af dialog og vidensdeling, som er afgørende for, at vi lykkes med vores strategi, vision og mål.

Det betyder, at vi hele tiden har et særligt fokus på at opmuntre til, gennemføre og træne dialoger, og at vi systematisk vil arbejde med vidensdeling og formidling hele vejen gennem organisationen.

Dialog og vidensdeling foregår ikke alene mellem os i dagtilbuddene. Den sværeste dialog og vidensdeling er, når vi mødes med forskellige roller, forventninger, viden og perspektiver. Det foregår blandt andet i dialogen mellem dagtilbud og forældre samt mellem afdeling og dagtilbud, mellem afdeling og direktion og udvalg/kommunalbestyrelse. Vi er opmærksomme på, at disse dialoger også kontinuerligt trænes og udvikles.

4.3 PEJLEMÆRKER FOR GOD KVALITET

Vi har defineret en række pejlemærker for god kvalitet. Pejlemærkerne er vores fortolkning og praksisoversættelse af visionen og strategien, viden fra forskning om hvad der virker og vores eksplicite erkendelse af vigtigheden af vores indsats for børnenes livsbane.

Pejlemærkerne i strategien er vores fælles forståelse af den kvalitet, vi stiler efter i vores kerneydelser på dagtilbudsområdet. De står som de fyrtårne, vi orienterer os efter, uanset om vi er involveret i dagtilbuddenes arbejde som medarbejder, leder, konsulent eller chef.

Pejlemærkerne skal gøre det muligt at styre og udvikle området i retning af vores vision, og de er grundlaget for at udvikle et ensartet tilsyn med kvaliteten af det pædagogiske miljø i det enkelte dagtilbud.

Pejlemærkerne er fremkommet i dialog mellem forældre, politikere og medarbejdere, og de afspejler en fælles forståelse af, hvad der er et godt børneliv i Albertslund kommune. Indholdet bygger på vores egne bedste erfaringer og på forskning, der giver viden om, hvordan børn lærer og udvikler sig, og hvad der kendetegner pædagogiske miljøer af høj kvalitet.

I strategien fungerer pejlemærkerne som afsæt for løbende dialog på alle niveauer om, hvad der skal være til rådighed for at arbejde målrettet med kvalitetsudvikling og sammenhæng i området.

Kvalitet i Albertslunds dagtilbud skal være kendetegnet ved:

- Et legende, kreativt og nysgerrigt liv
- Høj faglighed støttet af målrettet kompetenceudvikling og erfaringsudveksling
- Partnerskaber om børn
- En stærk evalueringskultur
- Professionelt og tydeligt lederskab på alle niveauer

4.3.1 Pejlemærke 1: Et legende, kreativt og nysgerrigt børneliv

I Albertslund skal alle børn føle, at de hører til og er betydningsfulde for andre.

De voksne skal opmuntre børn i Albertslund til at udforske verden og finde på sammen med andre. Deres behov for at bevæge sig, deres nysgerrighed og kreativitet er kvaliteter, som inspirerende voksne værner om - og dagligt puster til. De voksnes fælles mål skal være, at børn fra Albertslund udvikler sig til sunde, livsduelige, sociale og glade mennesker. I dagligdagen skal de opleve, hvordan man kan handle ansvarligt og demokratisk i den verden, de er en del af.

Børn i Albertslunds dagtilbud skal have gode muligheder for at bruge deres krop, og de voksne omkring dem skal støtte dem, når de oplever, at livet er vanskeligt.

Pædagogiske medarbejdere i Albertslund skal kunne reflektere over og beskrive, hvad de gør, og hvorfor de gør det. De skal planlægge arbejdet med udgangspunkt i børnegruppen og specifikke børns aktuelle behov og interesser, og de skal gennemføre og løbende justere deres indsats i forhold til den konkrete børnegruppe og situation.

Børns perspektiver på deres hverdag og fællesskaberne i dagtilbuddet skal være centrale kilder til didaktiske overvejelser, og de pædagogiske medarbejdere skal være gode til at integrere børnenes perspektiver og initiativer i pædagogiske aktiviteter, når de arbejder med målene i læreplanerne.

De daglige gøremål, rutiner og ritualer bidrager på lige fod med lege og planlagte forløb til børnenes læring gennem nye erfaringer, viden og færdigheder. Dagen i dagtilbuddet skal organiseres og de fysiske rammer indrettes, så de understøtter børnenes lyst til at lege, undersøge og eksperimentere.

Samværet mellem børn og mellem børn og voksne skal være kendetegnet ved fordybelse og vedvarende fælles opmærksomhed i mindre grupper af børn. Kommunikationen mellem børn og voksne skal være præget af nærvær, varme, engagement og interesse for egne og andres perspektiver.

Pædagogiske medarbejdere i Albertslund skal være opmærksomme på balancen mellem voksen- og børneinitierede aktiviteter. De skal sørge for tid og rum til børns lege, og de skal inspirere legene ved fx at tilbyde materialer til at producere rekvisitter eller hjælp til at indrette rummet. Børn leger for samværets og legens egen skyld. Gennem legen erfarer de verden og tilegner sig ny viden og nye færdigheder. De voksne skal derfor berige børns leg og deres læring ved at vise dem nye sider af verden, der kan bidrage til at udvide legemulighederne.

De pædagogiske medarbejdere skal give børnene mulighed for at være aktive kulturskabere i Albertslund, og de skal samarbejde om aktiviteter, der kan understøtte det kreative, legende og nysgerrige børneliv i byens fælles rum.

4.3.2 Pejlemærke 2: Høj faglighed støttet af målrettet kompetenceudvikling og erfaringsudveksling

De ansattes faglighed og kompetencer har afgørende betydning for, at børn kan trives, udvikle sig og lære. Det er derfor vigtigt, at strategiens indsatser understøttes af målrettet kompetenceudvikling og gode muligheder for at udfolde den enkeltes kompetencer. Medarbejdernes trivsel i arbejdslivet og på arbejdspladsen har endvidere stor betydning for fastholdelse af erfarne medarbejdere, for rekruttering af nye og for den stabilitet i personalegruppen, som også er forudsætninger for udvikling af kvalitet.

Høj faglighed betyder, at børn i Albertslund kan spejle sig i sunde rollemodeller, og at viden er grundlaget for medarbejdernes daglige arbejde. Fagligheden udvikles, når medarbejderne stræber efter at kende, dele og anvende den nyeste viden og de bedste erfaringer inden for området. Børnene skal møde pædagogiske medarbejdere, der har generel viden om børns trivsel, udvikling og læring, og som samtidigt kender til de enkelte børns konkrete livsvilkår og forudsætninger.

Høj faglighed kræver, at alle medarbejdere og ledere hele tiden undersøger og reflekterer over den pædagogiske praksis. Denne refleksion skal understøttes af en systematisk refleksionspraksis og fælles udviklingsarbejde i organisationen. De voksnes læreprocesser og den organisatoriske læring skal - ligesom børnenes - tilrettelægges med udgangspunkt i tilgængelig viden fra forskning og andres gode erfaringer.

4.3.3 Pejlemærke 3: Partnerskaber om børn

Dagtilbudsområdet skal arbejde aktivt og engageret for at bidrage til at skabe fokus på sammenhæng i børns liv.

Vi ser mangfoldighed som en styrke. Vi mener at, mangfoldige fællesskaber klæder børn og voksne på til at møde verden livsdueligt og ansvarligt. Børn i Albertslund skal opleve fællesskaber på tværs af alder, køn, erhverv, kulturel og social baggrund.

Det pædagogiske personale skal samarbejde med omverdenen. Medarbejderne indgår naturligt i partnerskaber med forældre og andre fagprofessionelle om børnenes trivsel og læring. Derudover opsøger de og samarbejder med andre aktører, der kan bidrage til visionen – fx kulturaktører, virksomheder og fritidstilbud.

Børn i Albertslund skal opleve, at de voksne respekterer og involverer hinanden for at skabe de bedste rammer om børnenes trivsel, udvikling og læring. Sammen skal de voksne skabe mening og sammenhæng for børnene både i dagligdagen og i de særlige perioder, hvor livet forandres eller er udfordrende. I disse perioder lægger vi især vægt på et udvidet og forpligtende partnerskab med familien.

Samarbejdet skal organiseres på måder, hvor alle parter kan deltage og bidrage myndigt og ansvarligt i samarbejdet. Det skal prioriteres højt at skabe tillidsfulde og ligeværdige relationer, hvor inddragelse, åben dialog og løbende forventnings-afstemning prioriteres højt. Forældrene skal kende os for vores saglige og etiske bevidsthed, både når vi mødes, og når vi formidler skriftligt og mundtligt. I møderne skal det være trygt at fortælle om sin oplevelse af situationen. Der skal være plads til uenighed, og vi skal vedholdende håndtere små og store konflikter uden, at vi mister fokus på barnets og børnegruppens behov eller kontakten og tilliden til hinanden.

Vi skal arbejde tæt og forpligtende i fagprofessionelle netværk for at skabe helhed og sammenhæng i barnets liv. De fagprofessionelle skal kende hinandens praksis og arbejde sammen om børnenes trivsel, læring og udvikling. Overgange mellem hjem, dagtilbud og skole skal tilrettelægges tilpas udfordrende, så børnene kan bygge videre på viden, oplevelser og kompetencer de allerede har.

4.3.4 Pejlemærke 4: En stærk evalueringskultur

Hvis drømmen om det gode børneliv skal blive til virkelighed, fordrer det, at vi løbende undersøger, reflekterer over og taler om, hvordan visionen føres ud i praksis: Hvilke tegn er der på, at vi lykkes på den korte og den lange bane? Gør vi det, vi havde tænkt os at gøre? Virker det, som vi havde forestillet os? Og hvordan oplever børnene det, der foregår i dagtilbuddet?

Hvert dagtilbud skal have en stærk evalueringskultur. Den pædagogiske praksis skal udvikles med udgangspunkt i den fælles vision og klare indikatorer for, hvad der generelt kendetegner et godt pædagogisk miljø. En stærk evalueringskultur indebærer, at der systematisk samles dokumentation fra den pædagogiske praksis. Dokumentationen skal skabe grundlag for refleksioner og analyser ift. hvad der fungerer godt, og hvad der skal udvikles videre. Dagtilbuddene skal bruge en fælles metode til at evaluere det pædagogiske miljø ift. udvalgte indikatorer, som tilsynet med dagtilbuddene også tager udgangspunkt i. Tilsyn og institutionernes egne evalueringer skal bidrage med viden om den kvalitet, der skal værnes om samt behovet for lokale eller fælles udviklingsforløb.

Dagtilbuddene skal mestre en palet af dokumentationsmetoder til at producere relevant viden om den pædagogiske praksis. Der skal fx samles viden til planlægning og udvikling af den pædagogiske praksis, til samarbejdet med forældrene, til administrationens løsning af fælles opgaver, til det lovpligtige tilsyn af arbejdet med læreplaner og til den politiske debat om mål og serviceniveau.

Børnenes perspektiver skal have indflydelse på udviklingen af dagtilbuddet, og derfor deltager børnene ofte i dokumentations- og evalueringsarbejdet.

4.3.5 Pejlemærke 5: Tydelig ledelse på alle niveauer

Ledelse forgår på mange niveauer og er en kompleks disciplin af stor betydning for kvaliteten af kerneopgaven ; ledelse af opgaven og fagligheden, ledelse af ledere, ledelse af medarbejdere, ledelse af sig selv.

Selvledelse og ledelse af selvledende og medledende medarbejdere forudsætter inddragelse og meningsskabelse. Arbejdet i dagtilbud er ikke en privatpraksis baseret på synsninger, men derimod en kontinuerlig dialog og refleksion om, hvordan man som menneske og fagprofessionel forholder sig til opgaven, til sine medarbejdere og kollegaer, og til sig selv.

Ledelse på alle niveauer er drivkraft til udvikling af kvaliteten i den pædagogiske praksis.

Forvaltningsledelsen skal kunne lede strategisk og sætte den fælles retning og ambition for områdets udvikling. Samtidig skal forvaltningslederen lede i spændingsfeltet mellem den politiske dagsorden og den faglige pædagogiske virkelighed, driften og kerneydelsen. Det kræver tydelig, nærværende og dialogbaseret ledelse af ledere i området om oversættelse af politiske og lovmæssige mål, meningsskabelse blandt medarbejdere, og om forandringsledelse der hele tiden udvikler og styrker den faglige praksis.

Dagtilbudsledelsen skal balancere mellem overordnede krav og forventninger og pædagogisk faglighed og ledelsesfaglighed i forhold til organisering og strukturering af arbejdet. I den opgave er det vigtigt at kunne lede både op og ned i organisationen, idet lederen er tæt på praksis er det et væsentligt fokus at

sikre en tilbagestrøm af viden og erfaringer til forvaltning og det politiske niveau således at der kan skabes de bedste betingelser for arbejdet med områdets udvikling.

Et centralt ledelsesansvar er ligeledes at tilrettelægge de organisatoriske rammer, så det er muligt at arbejde pædagogisk med børnene i små grupper, som forskning foreskriver har stor betydning for børns trivsel, udvikling og læringsudbytte.

Ledelse på dagtilbudsområdet handler også om at give løbende faglig sparring på den pædagogiske praksis og det daglige arbejde og facilitere en refleksions-, feedback- og evalueringskultur i institutionen. I Albertslunds dagtilbud ledes gennem ledelsesteams af leder og souschef eller leder og stedfortræder. Ledelsesteamet balancerer den strategiske, faglige og pædagogiske ledelse så den matcher behovet i den enkelte institution og kultur.

Ledelse skal kunne sikre en systematisk, målrettet pædagogisk didaktik understøttet af situationsanalyse og læringsmål, samt målrettet forældresamarbejde. Faglig ledelse på daginstitutioner (Søren Voxsted, 2015)¹ handler i fremtiden ikke om at være den bedste blandt ligemænd (den traditionelle mellemlider), men om professionel ledelse hvor lederen bruger faglig ledelse til at udvikle dagtilbuddet og dets kerneopgave/ydelser.

Faglig ledelse er derfor også forandringsledelse hvis formål er at løfte og udvikle kerneopgaven. Her er opgaven at omsætte, og oversætte strategiske mål og værdier (fx. Kommunale visioner og mål om Inklusion) til faglige løsninger tæt på børn og voksen i dagtilbuddet der udvikler kerneopgaven. Samtidig leder lederen også opad i organisationen, til forvaltningen, direktionen og det politiske niveau, og er en vigtig medspiller i udvikling af praksisrelevante indsatser.

For at kunne skabe mening og oversættelser blandt medarbejderne, er det væsentligt at lederen deltager, forstået som meget synlig og tilgængelig i dagtilbuddet. Ligeledes er det vigtigt at hun er lyttende og opmærksom på dialoger i mellem ansatte/børn og forældre og at hun på anerkendende og dialogisk vis tager det op med den/de ansatte hvis der er noget hun bliver nysgerrig på, undres over eller bliver inspireret af.

Medarbejderen i praksis har også en vigtig ledelsesopgave, nemlig at lede den pædagogiske praksis, at lede lege- og læringsmiljøet, at medlede på institutionsudvikling og lede sig selv. Her handler det primært om faglighed og etablering af refleksionspraksis, hvor kollegial feedback er styrende elementer. Som medarbejder må man også lede sig selv ind i tværgående samarbejder og netværk for hele tiden at supplere og kvalificere sin opgave. Det kræver faglig formåen, åbenhed, nysgerrighed og engagement.

¹ Søren Voxsted, 'En nutidig model for faglig ledelse på pædagogiske arbejdspladser', Syddansk Universitet, 2015

5 STRATEGIENS TEMAER OG INDSATSOMRÅDER

I strategiens udviklingsfase har der været mange gode input fra både forældre, medarbejdere, ledere og samarbejdspartnere til hvilke opmærksomhedspunkter, temaer og indsatsområder, der bør indgå i udviklingen af dagtilbudsområdet den kommende periode.

Nogen input har lignet hinanden, nogen har været nye, nogen har været igangværende temaer, som man har ønsket fortsætter. Alle har været vedkommende og vigtige. Vi har forsøgt at imødekomme så meget som muligt og stadig fastholdt en strategisk og overordnet enkel ramme at arbejde ud fra. Ligeledes har det været vigtigt at inddrage anbefalinger fra evalueringen af den tidligere strategi.

De temaer og indsatsområder som sætter retningen for de kommende års udviklingsarbejde i det samlede dagtilbudsområde, og måden man løbende vil arbejde med dem, er valgt ud fra følgende kriterier:

- Anbefaling fra evaluering af tidligere strategi indarbejdes, herunder dokumentation og evaluering, fokus på de lovpligtige læreplaner og klare mål for evaluering af strategien.
- Ønske fra både forældre, medarbejdere og ledere om færre temaer og mulighed for fordybelse og videreførelse af eksisterende temaer imødekommes.
- Allerede igangværende projekter og indsatser indtænkes i strategien, så vi arbejder i dybden frem for i bredden og vi kobler til og kvalificerer praksis med afsæt i, hvor vi er.
- Temaerne er beskrevet i kommissorium-form med formål og mål, og udvikles på baggrund af det undervejs i strategiperioden via en projektarbejdsform. Vi har med andre ord ikke alle svarene på vores temaer nu, men arbejder os frem til dem i perioden med inddragelse af forskning, medarbejdere og andre relevante aktører.

For at gøre det mere overskueligt deler vi vores temaer og indsatsområder i organisatoriske og pædagogiske temaer. Der er en høj grad af kompleksitet i opgaveløsningen, og derfor vil temaer række ind over hinanden, og der vil ses overlap og sammenhæng mellem den organisatoriske og den pædagogiske indsats.

De organisatoriske temaer vil være de temaer, hvor der skal udvikles fælles koncepter eller sættes en overordnet ramme for arbejdet. De temaer vil have en understøttende funktion i forhold til at kvalificere rammerne og betingelserne for den pædagogiske praksis. De pædagogiske temaer vil være mere rettet mod den konkrete pædagogiske udvikling af kerneydelsen, pædagogikken, trivsel og udvikling blandt børnene, lege- og læringsmiljøerne, og samarbejdet med forældre og samarbejdspartnere i hverdagen.

De organisatoriske temaer er:

- Dokumentation og Evaluering
- Kapacitet og Normering
- Digitalisering
- Kompetenceudvikling

De pædagogiske temaer er:

- Børnedidaktik - læreplaner og børnemiljø i praksis
- Dannelsestemaer:
 - Social kompetence og Inklusion
 - Sprog
 - Personlig alsidig udvikling
- Fordybelsestemaer:
 - Natur og naturfænomener
 - Krop og bevægelse
 - Kulturelle udtryk og værdier
- Partnerskaber om børn og Åbent børnehus

I de følgende to kapitler foldes temaer og indsatsområder ud. Under hvert tema beskrives, hvordan temaet adresserer sig til strategiens pejlemærker for kvalitet, og hvilket mål der opstilles. Herefter beskrives, hvordan der konkret vil blive arbejdet med temaet i strategien, samt hvornår og hvordan indsatserne vil blive sat i gang .

Igennem strategiperioden vil de forskellige temaer blive udfoldet i forskellige tempi, for at sikre balance mellem ressourcer til udvikling og kerneopgaven. Medarbejdere og andre relevante parter vil blive inddraget undervejs for at udvikle strategiens temaer gennem udvalgsarbejde, projekter og via uddannelsesforløb.

I kapitel 8 tydeliggøres hvordan der konkret arbejdes med at omsætte strategien til virkelighed igennem perioden.

6 ORGANISATORISKE TEMAER OG INDSATSOMRÅDER

6.1 DOKUMENTATION OG EVALUERING

Der er aktuelt stort nationalt fokus på dagtilbudsområdet og et ønske om at tydeliggøre, hvilken indsats dagtilbud gør og skal gøre for at skabe det bedste grundlag og udgangspunkt for børns læring. Den læring som er afsæt for børnenes videre færd ind i ungdomsuddannelse og senere arbejdslivet.

Når vi i Ungestrategien har en vision om, at alle unge i Albertslund Kommune gennemfører en uddannelse, så de unge bliver aktive medborgere og får en større chance for at få et job, forholder vi os også til den langsigtede vision. Målet er konkret, at 95% af en årgang gennemfører en ungdomsuddannelse. Arbejdet mod det mål begynder hos os i dagtilbudsområdet. Med temaet dokumentation og evaluering ønsker vi at tydeliggøres og dokumentere vores arbejde for at give Albertslunds børn de bedste forudsætninger for at tage en uddannelse, få job og blive aktive, selvstændige medborger.

Som samlet dagtilbudsområde tager vi et eksplicit ansvar for kvaliteten af den pædagogiske indsats. Det betyder, at vi skal kunne dokumentere vores arbejde, og den viden, vi får gennem dokumentationen, skal vi bruge som afsæt for justering og udvikling af vores indsatser, aktiviteter og pædagogiske adfærd.

Afsættet for dette tema er evalueringen af den tidligere strategi. Her blev der efterspurgt en enkel dokumentation og evalueringsform. Alle dagtilbud har udviklet et praksis og læringsdokument, som fungerer som et evaluerings-, refleksions- og læringsredskab i institutionen. Praksis- og læringsdokumentet vil fremadrettet fungere som internt refleksionsdokument og dermed adressere temaer til institutionens udviklingsarbejde. For at dagtilbudsområdet også eksternt kan kommunikere og tydeliggøre det pædagogiske arbejdes relevant og betydning, er der behov for en enkel dokumentations- og evalueringsmodel. Modellen udvikles, så den taler ind i klare mål for læreplaner og børnemiljøet og klare indikatorer for, hvad der kendetegner et dagtilbud af høj kvalitet.

Ifølge dagtilbudsloven er kommunalbestyrelsen forpligtet til at føre tilsyn med den pædagogiske kvalitet i dagtilbud, både med hensyn til indhold og den måde, som opgaverne udføres på.

Tilsynet i Albertslund Kommune udføres hvert andet år og kædes sammen med en kvalitetsrapport, der indeholder faglige kvalitetsoplysninger baseret på et helhedsorienteret syn på de resultater, som kommunens arbejde skaber, og de indsatser der er en forudsætning for dette arbejde.

Gennem tilsyn vil vi systematisk kunne beskrive, hvordan vi konkret lever op til arbejdet med de lovpligtige pædagogiske læreplaner, børnemiljøet og kvaliteten i pædagogikken. Vi kan samtidig sikre, at personalet har de nødvendige kvalifikationer til at kunne opfylde både de nationale og de kommunale målsætninger.

Tilsyn og intern evaluering, der bygger på systematisk dokumentation fra praksis, skal danne baggrund for refleksion og analyse af, hvor der er mulighed for udvikling af det pædagogiske arbejde, og hvor det er vigtigt at bevare det eksisterende.

6.1.1 Mål

- At sikre en stærk og systematisk dokumentations- og evalueringskultur i det enkelte dagtilbud og på områdeniveau med fokus på udvikling af arbejdet med de pædagogiske læreplaner, børnenes trivsel, læringsmiljø og de kommunale indsatsområder
- At dokumentation og evaluering beriger, understøtter og udvikler den pædagogiske kerneopgave

- At det pædagogiske tilsyn systematisk og uvildigt kan give et billede af det pædagogiske niveau i vores dagtilbud og den udvikling, der foregår
- At der udarbejdes et tilsynskoncept med et tydeligt vurderingsgrundlag, som kan dokumentere og understøtte den pædagogiske udvikling i vore dagtilbud

6.1.2 Indikatorer for målopfyldelse

- Vi ser en tilbageløbskultur, hvor viden om barnets progression og trivsel anvendes systematisk til at udvikle de pædagogiske indsatser
- Vi ser naturlige og løbende samarbejder mellem skole og dagtilbud, som komplimenterer kvaliteten på begge områder
- Vi ser, at dagtilbuddene mestrer en palet af dokumentationsmetoder og anvender fælles evalueringsmodel systematisk
- Modellen for tilsyn, dokumentation og evaluering er implementeret i alle dagtilbud
- Vi ser, at børneperspektivet er inddraget i dokumentation og evaluering
- I Afdeling for Dagtilbud udarbejdes hvert andet år en kvalitetsrapport til politisk behandling, hvori resultaterne af arbejdet med læreplaner og børnemiljø og strategiens indsatsområdet evalueres med afsæt i tilsynet

6.1.3 Indsats

- Et dokumentations- og evalueringsudvalg nedsættes med opgave om at udvikle et tilsynskoncept, der rummer dokumentations- og evalueringsmodel for dagtilbud og kan fungere på alle niveauer.

Dokumentations- og evalueringsmodellen skal både rumme tydelige mål, tegn og indikatorer på arbejdet med børnenes læring og udvikling gennem kvaliteten af praksis og være åben for anvendelse af mangfoldige dokumentationsmetoder som it, film og billeder (jf. indsats om dagtilbudsdidaktik).

Denne model skal udvikles i tæt samarbejde med skoleområdet. Det skal sikre, at den evaluering af børnenes læring som foretages i indskolingen anvendes systematisk, aktivt og målrettet i dagtilbuddenes udvikling af praksis. Der skal med andre ord være etableret en tilbageløbskultur, der er med til at skabe sammenhæng og understøtte børnenes læring og trivsel i et kontinuerligt loop mellem dagtilbud og skole.

6.2 KAPACITET

De fysiske rammer

De fysiske rammer er meget vigtige for kvaliteten af det pædagogiske arbejde.

Anvendelsesmulighederne på indendørs m², rumopdelinger, funktionsopdelinger, køkkenfaciliteter, garderober mm. er afgørende for den praktiske logistik i hverdagen. Ligeledes er indretning, legelæringsmiljøer og fysisk tilgængelighed både inde og ude betydningsfulde for tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde, der understøtter børnenes læring og trivsel.

Vores daginstitutioner er i meget forskellig bygningsstand, ligesom indretning, fysisk tilgængelighed og udearealer er forskellige. Nogen er gamle og slidte og andre nye og moderne. Vi ønsker at bruge vores økonomi klogt, at målrettet ressourcestyring og sikre løbende løft af de pædagogiske miljøer.

Normering og personalets uddannelse

Forskning viser at normeringen (medarbejder:børn) både direkte og indirekte har betydning for omfanget og kvaliteten af voksen-barn-kontakten, og dermed for barnets trivsel, udvikling og læring. SFI har lavet en forskningsgennemgang, der viser at højere normeringer er forbundet med tryggere tilknytning til de pædagogiske medarbejdere, en varmere og mere sensitiv adfærd i forhold til børnene samt bedre kognitiv og sproglig udvikling hos børnene (Christoffersen m.fl., 2014)².

I 2015 er der 4,2 barn pr. pædagogisk medarbejder i de integrerede institutioner i Albertslund Kommune (i 2013 var tallet 5,6 barn) og 5,4 barn pr. pædagogisk medarbejder i børnehaverne (i 2013 var tallet 7,3 barn). I den kommunale dagpleje er der 3,6 barn pr. medarbejder i 2015 (i 2013 var tallet 2,5 barn). Tallene er gennemsnitstal for alle institutioner i de tre typer af dagtilbud³.

Institutionerne får tildelt flere ressourcer til inklusion af børn med særlige behov eller livsvilkår. Det betyder, at to lige gamle børn kan udløse forskellig personaleresource, og at der derfor kan være forskel på normeringen lokalt.

Personalets uddannelse er en anden faktor, som forskningen viser har betydning for dagtilbuddenes kvalitet. Det har en positiv og langsigtet betydning for børnenes sociale og kognitive udvikling, når medarbejderne er uddannet til at støtte børnenes udvikling og til at reflektere over egen adfærd og egne handlinger i forhold til børnene (Christoffersen m.fl., 2014)⁴.

I Albertslund har andelen af pædagoger hidtil udgjort 60% af personalet i dagtilbuddene. Til budget 2015 besluttede kommunalbestyrelsen, at andelen af pædagoger i forhold til pædagogmedhjælpere skal hæves til 70 % med udgangen af 2016.

6.2.1 Mål

- At udviklingen af de fysiske børnemiljøer sker i tæt og afstemt samarbejde med Miljø og Teknik med afsæt i dagtilbudsområdets behov og pædagogiske hensigt.
- Med udgangen af 2016 forventes 70 % af medarbejderne i Dagtilbud at være uddannede pædagoger

6.2.2 Indikatorer for målopfyldelse

- At der foreligger en kapacitetsudviklingsplan for dagtilbudsområdet
- At forbedringer udarbejdes i trit med kapacitetsudviklingsplanen

² Christoffersen, M. N., Højen-Sørensen, A.-K., & Laugesen, L. (2014). *Daginstitutionens betydning for børns udvikling - en forskningsoversigt*. København: SFI.

³ Kvalitetsrapport for dagtilbud, 2015, Albertslund Kommune

⁴ Christoffersen, M. N., Højen-Sørensen, A.-K., & Laugesen, L. (2014). *Daginstitutionens betydning for børns udvikling - en forskningsoversigt*. København: SFI.

6.2.3 Indsats

- Tværgående kapacitetsudvalg nedsættes med opgaven om at udforme en kapacitetsplan, der medtager følgende perspektiver; børnemiljøet, pædagogik, bygninger, byudvikling og visitation
- Ved ansættelse af nyt personale hæves andelen af pædagoger i det enkelte dagtilbud til 70%.
- Afdelingen for dagtilbud vil overveje hele området omkring normering på dagområdet i bred forstand som en del af budgetanalyserne for budget 2017.

6.3 DIGITALISERING

Albertslund Kommune har i forlængelse af den politiske vision i den fælleskommunale digitaliseringsstrategi 2011-2015 fokuseret på at anvende digitalisering effektivt og innovativt for at skabe vækst og velfærd for borgerne og virksomheder. Der har været tre samlende og overordnede temaer: Ledelsesfokus og styring, Digitale kompetencer og Innovation.

På den baggrund udrulles der i 2016 et uddannelsesforløb; "Digital ledelse" i et samarbejde med Glostrup Kommune. "Digital ledelse" defineres som forståelsen af samspillet mellem it, mennesker, opgaver, processer og ledelse. Målet med uddannelsen er, at lederne får et fælles begrebsapparat at forstå digital ledelse med, og at de kan omsætte ny viden og nye refleksioner om digitalisering til konkrete tiltag i de enkelte institutioner i samarbejde med medarbejdere og kolleger.

På Børne- og kulturområdet har visionen været, at bl.a. dagtilbud skulle udnytte digitalisering til at øge børns læring for derved at skabe mere kompetente børn, bedre service, højere informationsniveau og frigøre flere personaleresourcer til kerneopgaven ved at forældre kan opdatere egne data og søge information om dagligdagen i dagtilbuddet.

Den fælleskommunale strategi for 2016-2020: "Lokal og digital – et sammenhængende Danmark 2016 - 2020" bygger videre på erfaringerne fra den tidligere med fokus på bedre udnyttelse af de offentlige ressourcer i administrationen samt en sammenhængende og effektiv service, der sætter borgeren i centrum. Vi forventer, at Albertslund Kommune fremadrettet lægger sig op ad den fælles kommunale strategi, og timingen giver os gode muligheder for at præge den lokale strategi.

Kommunikation

Vi forventer, at en større del af kommunikationen i fremtiden vil ligge i det digitale univers. Det nødvendiggør brugbare og let tilgængelige platforme for digital kommunikation.

Under et af temaerne i visionen for Albertslund Kommune "Nysgerrigt liv – klogere i fællesskab", skal der målrettet arbejdes på at styrke forbindelserne mellem forældre – også gerne bedsteforældre – og de offentlige tilbud.

Det stiller krav til hurtige og enkle informations- og kommunikationsveje, således at intentionen "fælles børn – fælles ansvar" bliver mulig at løfte. Det digitale møde skal være med til at understøtte ønsket om, at alle børn og forældre er inkluderet i et fællesskab, og de digitale platforme skal udvikles, så de imødekommer de kommunikationsbehov, der kendetegner partnerskaber om børn på nul til fem år

Digital dannelse og læring

I Albertslund Kommune lægger vi vægt på, at børn trives i fællesskaber, hvor de udvikler sociale kompetencer, og at fordybelse, læring og dannelse bliver prioriteret højt.

De professionelle skal inddrage medieteknologier, når de tilrettelægger dannelses- og læringsforløb for og med børnene. De skal sikre alle børns kompetencer til at møde krav og udfordringer i en verden, hvor digitalisering fylder mere og mere.

Børn skal gennem aktive og medskabende tilgange bruge og lege med de digitale redskaber på linje med andre redskaber. Målet er, at vores børn bliver i stand til kritisk at anvende de digitale teknologier med en bevidsthed om, hvilke muligheder og potentielle faldgruber, der eksisterer. Dette skal begynde i dagtilbud og folde sig yderligere ud, når de bevæger sig ind i SFO og skolen.

De fagprofessionelle skal i højere grad dele og formidle erfaringer via en digital platform. De skal sikres kompetenceudvikling omkring digitale medier som læringsunderstøttende teknologier, så de kan rammesætte og facilitere digitale læreprocesser og give børnene nye muligheder for at udfolde sig på tværs af tid og rum.

Funktionsdygtige forbindelser

Det er en forudsætning for, at indsatsen for digitalisering som innovativ drivkraft kan implementeres og digitale platforme kan oprettes, at alle kommunens dagtilbud har en velfungerende fibernetforbindelse i 2018.

6.3.1 Mål

- At udvikle digitale platforme for kommunikation, der understøtter partnerskaber om børn med forældre og andre samarbejdspartnere.
- At sikre let tilgængelighed til relevante oplysninger og hverdagsinformationer.
- At understøtte børnenes digitale dannelse og læring
- At anvende den digitale platform til synlig dokumentation af dagtilbuddets arbejde og som genstand for systematisk refleksion og analyse af den pædagogiske praksis.

6.3.2 Indikatorer for målopfyldelse

- At alle dagtilbud har en digital platform, der anvendes aktivt i partnerskab med forældre
- At der er etableret forpligtende professionelle netværk på tværs af faggrænser og med andre aktører i byen
- At dagtilbudslederne arbejder målrettet med at udvikle digital ledelse og understøtter dermed konkrete tiltag i samarbejde med medarbejdere og kolleger
- At dagtilbud, SFO og skole har udformet en fremtidig fælles strategi for børn og unges digitale dannelse
- At alle dagtilbud har funktionsdygtige internetforbindelser som kan håndtere de nødvendige data

6.3.3 Indsats

- Nedsættelse af IT-udvalg som i samarbejde med IT skal sikre funktionsdygtige forbindelser – fibernet
- Kompetenceudvikling af medarbejdere i digital dannelse og læring
- Nedsættelse af digitaliseringsgruppe på tværs af dagtilbuddene. Gruppen skal planlægge udvikling af digitale platforme og sikre at viden deles og bliver brugt i praksis

6.4 KOMPETENCEUDVIKLING

Målrettet kompetenceudvikling og gode muligheder for at udfolde den enkeltes kompetencer, er vigtige forudsætninger for at understøtte strategiens indsatser. Kompetenceudvikling skal understøtte, at ledere og medarbejdere får kundskaber, deler og anvender den nyeste viden og de bedste erfaringer ift. strategiens organisatoriske og pædagogiske temaer. Aktiviteterne kan fx bestå af individuel kompetenceudvikling, kompetenceudvikling i praksisfællesskabet, deltagelse i forsknings- og udviklingsaktiviteter, videndeling, supervision og rum for fælles faglige refleksionsprocesser. Fælles for aktiviteterne er, at de skal forfølge og skabe værdi i forhold til strategiens pejlemærker for kvalitet.

6.4.1 Mål

- At målrettet kompetenceudvikling understøtter strategiens indsatsområder og sikrer, at ledere og medarbejdere kan håndtere kravene i deres arbejde.
- At medarbejderne kender, deler og anvender den nyeste viden og de bedste erfaringer inden for området i deres praksis.
- At en systematisk refleksionspraksis og fælles udviklingsarbejde kendetegner dagtilbuddene samt partnerskaber og netværksarbejder om børns trivsel, udvikling og læring.
- At kompetenceudvikling bygger på viden om voksnes læreprocesser og organisatorisk læring.

6.4.2 Indikatorer for målopfyldelse

- Der er formuleret kompetenceprofiler for ledere og ledelsesteam, der forholder sig til strategiens pejlemærker og temaer
- Der er formuleret en kompetence- og udviklingsplan for ledere og ledelsesteam, der forholder sig til strategiens pejlemærker og indsatsområder
- Der er udarbejdet fælles kompetenceprofiler for pædagoger og andre medarbejdere, der afspejler, hvilke grundlæggende kompetencer det forventes, at ansatte i dagtilbuddene har
- Der er formuleret en kompetence- og udviklingsplan i tilknytning til hvert af strategiens pædagogiske temaer og indsatsområder

6.4.3 Indsats

- Lederudviklingsspor

Lederudviklingssporet skal understøtte den fælles centrale ledelsesopgave med at omsætte udviklingsstrategiens intentioner til handlinger og pædagogisk praksis. Kompetenceudviklingen for ledelse og ledelsesteam skal udvikles i samarbejde med ledergruppen med fokus på det personlige lederskab, faglig og strategisk ledelse samt førleder-uddannelse. Som nævnt ovenfor starter uddannelsesforløbet om "Digital ledelse" i foråret 2016, ligesom lederne er i gang med "Dialogiske samlinger," som er et praktisk filosofisk lederudviklingsforløb om det personlige lederskab.

- Udarbejdelse af kompetenceprofiler for medarbejdere

Et højt fagligt niveau, der møder pejlemærkerne i strategien, forudsætter, at medarbejderne ved, hvilke grundlæggende kompetencer det forventes, at ansatte i forskellige funktioner i dagtilbuddet har. Viden om medarbejdernes kompetencer er et vigtigt grundlag for tilrettelæggelsen af målrettet kompetenceudvikling. Kompetenceudviklingsplanerne skal derfor tage udgangspunkt i viden om medarbejdernes konkrete kompetenceniveau og uddannelsesbehov ift. de strategiske indsatsområder.

- Uddannelsesspor koblet til strategiens pædagogiske temaer og indsatser

En uddannelses- og udviklingsplan skal sikre kompetenceudvikling og faglig supervision på den enkelte arbejdsplads ift. strategiens konkrete pædagogiske temaer og indsatser. Planerne skal endvidere understøtte videndeling, erfaringsudveksling og udvikling på tværs af institutioner og sammen med andre aktører i områder. Gennem referencegrupper skal dagtilbuddenes lokale ledelser og medarbejdere inddrages i udarbejdelsen af et fælles kompetenceudviklingsspor for hvert tema. De konkrete forløb skal tilrettelægges med udgangspunkt i viden og forskning om de pædagogiske temaer samt viden om organisatorisk læring og voksnes læreprocesser.

7 PÆDAGOGISKE TEMAER OG INDSATSOMRÅDER

Vi danner og lærer til livet og for her og nu at skabe trivsel og glæde. Det afspejler sig i de pædagogiske temaer. De dækker udviklingen af det pædagogiske arbejde tæt på børnene i relation til, hvilken livsduelighed, kompetencer og færdigheder, vi ønsker, de skal have med sig fra dagtilbudsperioden. Det afspejler sig også i vores samarbejder og partnerskaber om børn. De pædagogiske temaer og indsatsområder går tæt på praksis og udvikles igennem strategiperioden. I perioden inddrages områdets medarbejdere og andre relevante parter om udvikling og implementering af de planlagte tiltag.

7.1 DAGTILBUSSDIDAKTIK - LÆREPLANER OG BØRNEMILJØ I PRAKSIS

Dette tema relaterer sig direkte til pejlemærkerne "Legende, kreativt nysgerrigt liv" og "En stærk evalueringskultur". Med didaktikken kan vi kvalificere vores pædagogik og øge refleksionskompetencer. Vi kan opnå øget faglig viden og kompetencer, hvilket fører til øget professionalitet.

Didaktik er det område af pædagogikken, som handler om mål, midler, indhold og kriterier for dette indhold med henblik på alsidig personlig udvikling/dannelse [Skriver Jensen, 2012]⁵

Ifølge Stig Broström skal didaktik i en dagtilbudskontekst ikke forstås som "planlægning af undervisning" som i skolen. Didaktik i en dagtilbudskontekst skal forstås som planlægning af omsorg, opdragelse og undervisning.

Didaktik er en videnskabelig disciplin, men også et begreb der relaterer sig til praktisk dagligdags fænomener. Man kan sige, at didaktik er en fælles betegnelse, som omfatter hele den pædagogiske virksomhed: Værdier, mål, planlægning, metoder, dokumentation og evaluering. Konkret handler didaktik om "planlægning i betydningen refleksion over pædagogisk teori og praksis med særligt fokus på formål, mål, indhold, metoder, dokumentation og evaluering" [Broström, 2012, s. 89]⁶.

Didaktikken er således et planlægningsværktøj, der kan hjælpe pædagogen med bevidst at forholde sig til f.eks. nedenstående spørgsmål, samt til at sikre at de pædagogiske medarbejdere gennemfører den planlagte pædagogik eller teoretisk argumenterer for, hvorfor de afviger fra planen.

Hvorfor gør vi som vi gør? Hvorfor vil vi gerne praktisere dette på en særlig måde? Hvad er målet med det vi gør? Hvilken indholdsformer er vigtige? Hvordan gennemføres praksis?

"Synsninger" bliver igennem en didaktisk tænkning erstattet med teoretisk forankrede argumenter for, hvorfor man gør, som man gør.

Systematik og planlægning øger målrettet ressourceanvendelse, hvilket giver mere tid til kerneopgaven med børnene. Didaktik fremmer også muligheden for kvalificeret og anvendelig dokumentation og evaluering, hvilket øger kvalificering af den pædagogiske praksis. En systematisk didaktisk praksis giver

⁵ Skriver Jensen, A., 2012: *Didaktik i dagtilbud og indskoling To modtræk til det målbare børneliv*. I Paulsen, N. F. (red.): *Didaktik og socialisering i dagtilbud og indskoling*. *Cursiv*, nr. 10, 2012.

⁶ Broström, S., 2012: *Teori om planlægning*. I Broström, S., Herring, H. og Nielsen, S. N.: *Liv og læring i vuggestuen – målrettet pædagogisk praksis med 0-3 årige*. Forlaget Dafolo.

ligeledes et bedre viden grundlag for dialog med forældre, tværgående samarbejdspartnere og tilsynet. Gennem en eksplicit dagtilbudsdidaktik kan vi svare på, hvad vores kerneydelse er, og på hvilke kompetencer, færdigheder og evner børn i Albertslund kommune skal have med sig, når de begiver sig videre i deres liv.

Vi har i dag meget forskellige tilgange til didaktik i vores dagtilbud.

Ganske få har overvejende en curriculumtilgang, men arbejder med mere overordnede mål for børns læring.

Der er gode muligheder i at have fælles didaktisk udgangspunkt. Det kan skabe lethed at have et fælles afsæt, og det kan skabe en samhørighed, som mangfoldigheden kan tage afsæt i.

Det giver muligheden for:

- at læne sig op af et fælles fundament, når man skal forklare sin praksis
- at kunne kombinere et fast og systematisk grundlag med de bløde omsorgsværdier
- at få glæde af hinandens viden

7.1.1 Mål

Dagtilbuddene i Albertslund arbejder systematisk ud fra en børnedidaktiske model, der understøtter systematisk planlægning, gennemførelse og evaluering af den pædagogiske praksis.

7.1.2 Indikatorer for målopfyldelse

- At vi i Dagtilbud Albertslund med afsæt i nyeste forskning, vores egne erfaringer og erfaringer fra andre kommuner får formuleret og vedtaget en børnedidaktisk tilgang og model for dagtilbuddene i Albertslund.
- At modellen anvendes i alle dagtilbud

7.1.3 Indsats

- Der nedsættes et børnedidaktisk udvalg bestående af medarbejdere, ledere og tværgående samarbejdspartnere som udvikler en børnedidaktisk model for det pædagogiske arbejde. Modellen tager afsæt i allerede eksisterende arbejder fx. Netværksarbejdet "Udsat skolestart"

7.2 DANNESESTEMAER

I dagtilbudsloven er der krav om, at alle dagtilbud arbejder med pædagogiske læreplaner. Læreplanerne indeholder temaerne; Social kompetence, Personlig alsidig udvikling, Sprog, Krop og bevægelse, Natur og naturfænomener og Kultur og kulturelle udtryksformer.

Der pågår et nationalt udviklingsarbejde om at modernisere kravene til læreplaner og om muligt lave en tættere kobling og tydelighed til skoleområdet gennem fortsat fokus på overgange for barnet. I

Albertslund er der udviklet et grundigt overgangsmateriale, og der arbejdes fortsat i tværgående netværk, hvori sammenhængen mellem dagtilbud og skole udforskes og udvikles. Vores ambition er at klæde børnene på til livet gennem vores erfaringer fra overgangsarbejdet og fokuseret arbejde med læreplanernes temaer.

Der er sket en udvikling i arbejdet med læreplaner, og i praksis arbejdes der med læreplanerne på kryds og tværs i dagtilbuddene alt efter lokale interesser, projekter og kultur. Det skal vi blive ved med! For at målrette strategien til kravene i dagtilbudsloven har vi valgt, at vores pædagogiske udviklingstemaer og indsatser retter sig direkte ind i læreplanerne inden for de to hovedkategorier; Dannelsestemaer og Aktivitetstemaer. Dannelsestemaerne er de store udviklingstemaer som Social kompetence, Personlig alsidig udvikling og Sprog. Arbejdet med dannelsestemaerne skal være tydelige overalt i livet i dagtilbuddet. Medarbejderne skal kontinuerligt arbejde med dem som en integreret del af de daglige rutiner, i pædagogiske aktiviteter og forløb og i måden de pædagogiske medarbejdere forholder sig til børnenes egne lege og aktiviteter. Aktivitetstemaerne er udviklingstemaer, som er gode til at understøtte arbejdet med dannelsestemaerne og samtidig fokuserer på tilegnelse af konkrete færdigheder. Der har i det tidligere strategiarbejde været mange temaer, og vi ønsker med denne strategi at fortsætte det udviklingsarbejde, som er godt i gang i dagtilbuddene, og samtidig koble igangværende projekter og udviklingstiltag til strategien.

Igangværende og nyligt afsluttede projekter som vi i de kommende år vil hente erfaringer fra og indarbejde i vores pædagogiske udviklingsarbejde er:

- "Leg og Læring i vuggestuen" - et forskningsprojekt om tidlig læring i vuggestuen sammen med Århus universitet, Rambøll og andre kommuner
- "Overgangsprojektet" – eget udviklingsprojekt til kvalificering af overgange på tværs af skoler og dagtilbud
- "Projekt tidlig indsats" - et tværfagligt udviklingsprojekt med sundhedsplejen rettet mod familier med tosprogede småbørn, hvis udvikling kalder på en tidlig indsats.
- "Familieprojektet" – et projekt om udvidet forældresamarbejde
- "Styrk Sproget" et projekt om at styrke sprogindsatsen i dagtilbud og skole sammen med en lang række kommuner og Undervisningsministeriet
- "SPINK" – et nordisk projektsamarbejde om udvikling af digitalisering i skoler og dagtilbud
- "Kreativitet i leg og bevægelse" – et udviklingsprojekt om daginstitutionens betydning for børns udvikling af kreativitet
- "Pædagogisk arbejde med børns perspektiver" – Et udviklingsprojekt med EVA om at arbejde systematisk med børneperspektiver.

7.2.1 Social kompetence og inklusion

Børns deltagelse i fællesskaber er afgørende for deres udvikling og trivsel. Arbejdet med inklusion bygger på et kontekstperspektiv, hvor der er fokus på fællesskaber og børnenes ressourcer. Der har i den tidligere strategi været fokus på inklusionsarbejdet. Vi har skiftet perspektiv fra individ til systemet/fælleskabet, og i vores forståelse er inklusion et almenpædagogisk anliggende. Det betyder, at dagtilbudsområdets viden og særlige kompetence i forhold til børn almene udvikling og børn med særlige behov i den daglige pædagogiske praksis og hverdag, skal sættes aktivt i spil med PPR's

specialpædagogiske viden og kompetencer. Vi skal med andre ord skabe udvikling med afsæt i vores forskellighed og berige hinanden, så vi giver børn de bedst mulige betingelser for at trives og udvikle sig socialt.

7.2.1.1 Mål

Det er et mål, at alle børn i Albertslund opnår sociale kompetencer, så de kan deltage aktivt og berigende i fællesskaber. At de oplever at have venskaber og at være betydningsfulde for fællesskaber, og at de lærer betydningen af mangfoldighed og af at indgå i positive relationer til både børn og voksne. Vi ønsker:

- Øget inklusionskompetence i dagtilbuddene
- At skabe stærke børnefællesskaber som børn oplever sig som en del af

7.2.1.2 Indikator for målopfyldelse

- Børn med særlige behov inkluderes i dagtilbuddene
- Der er udarbejdet en fælles kommunal definition af, hvad der forstås ved inklusionsarbejde i Albertslund og en model for hvilke metoder, læringsmiljøer og praksisfelter, der understøtter inklusionsarbejdet bedst.
- Børnemiljøer er tilrettelagt ud fra en inkluderende praksismodel, som tilgodeser alle børns behov

7.2.1.3 Indsats

Der nedsættes et Inklusionsudviklingsudvalg, der har som opdrag at udvikle en model for inklusionspraksis og organisering samt en implementeringsplan. Udvalget skal bestå af dagtilbudsledere, pædagoger fra dagtilbud, PPR-leder og PPR-medarbejder, udviklingskonsulent fra afdeling for Dagtilbud.

7.2.2 Personlig udvikling

Det er dagtilbuddenes opgave at skabe de bedst mulige rammer for en barndom fuld af trykthed, mening og udfordringer og oplevelser. Det skaber værdi for børnene, når de mødes som unikke personligheder, og når omverdenen involverer sig i børnenes perspektiv på livet, på deres interesser og engagement i verden.

Gennem det fælles liv i dagtilbuddene bidrager vi til det enkelte barns udvikling af selvværd og selvstændighed, som ruster dem til livet. Det er en vigtig forudsætning at lære sig selv at kende for at kunne forstå og have empati for andre. Børn lærer sig selv at kende i det fælles liv sammen med andre og gennem samspillet med nærværende voksne, der spejler barnets følelser. Derfor skal de voksne møde børnene som selvstændige personer, der opfatter verden på hver deres måde og motiveres af egne tanker, følelser og ønsker.

Det er et vigtigt aspekt af børns personlige udvikling at de engagerer sig og stræber efter noget de synes er væsentligt. Børn skal have mulighed for at fokusere på det som de er optagede af og engagerede i for at udvikle deres opmærksomhed og engagement. De skal opleve, at de sammen med andre kan forfølge egne og fælles ideer i lege og være med til at skabe meningsfulde projekter.

7.2.2.1 Mål

- Børn i Albertslund får mange betydningsfulde sociale og kulturelle erfaringer, som bidrager til, at de udvikler sig som stærke og alsidige personer med plads til de forskelligheder, som mennesker rummer.
- Børnene udvikler en række kompetencer og færdigheder, som også gør dem i stand til at træffe valg på både det personlige og det sociale plan – og til at bidrage til demokratiske processer i fællesskabet.
- Medarbejderne anerkender børns oplevelser, følelser og tanker, og viser barnet at det har værdi i sig selv som det er.

7.2.2.2 Indikator for målopfyldelse

- Dokumentations- og evalueringsudvalget har beskrevet væsentlige kompetencer og færdigheder, som gør børn i stand til at træffe valg og bidrage til demokratiske processer
- Det enkelte dagtilbud har beskrevet de mål, der arbejdes med i forhold til børnenes personlige udvikling, og hvilke indikatorer, der er for kvalitet i arbejdet.
- Børnemiljøet er vurderet i samarbejde med forældrene.

7.2.2.3 Indsats

- Et systematisk samarbejde i ledergruppen følger processerne i den enkelte institution i forhold til arbejdet med de beskrevne indikatorer.
- Kompetenceudvikling af personale er en mulighed, der sættes i spil, når et defineret behov opstår.
- Der skabes mulighed for at udveksle og afprøve forskellige former for formidling af det pædagogiske arbejde med børn personlige udvikling med henblik på at nå frem til et fælles udtryk.
- På baggrund af resultaterne fra projektet 'Pædagogisk arbejde med børns perspektiver' nedsættes et "Fra forskning til praksisudvalg," der på baggrund af projektet kommer med anbefalinger til ny praksis

7.2.3 Sprog

Det skaber værdi for alle børn at være en del af et rigt og mangfoldigt sprogmiljø. I et rigt sprogmiljø er der masser af meningsfulde dialoger med børn i alle aldre. Et rigt sprogmiljø giver børnene masser af muligheder for nye erfaringer og viden om verden, hvilket er grundlaget for et stort og nuanceret ordforråd. Børn skal opleve, at deres verden udvider sig, og at de kan undre sig over og tale om verden med andre børn og voksne. I et rigt sprogmiljø undrer og glæder man sig også over selve sproget: Sprog kan lyde sjovt eller smukt, ord kan rime, to ord kan lyde ens men betyde noget forskelligt, man kan sige det samme på forskellige sprog og skrive eller lave håndtegn i stedet for at tale osv. At have kendskab til flere sprog er en ressource, og børn i Albertslund vokser op i et flersproget miljø, hvilket øger deres sproglige bevidsthed.

Dagtilbuddene skal samarbejde med sprogpædagoger, tale/høre konsulenter og forældre om at understøtte børnenes forudsætninger for kommunikation. At mestre sprog er en forudsætning for barnets legekompeter, læring og udvikling i dagtilbud og skole og dermed også for barnets fremtidsmuligheder.

Ledelse og organisering af sprogindsatsen har stor betydning for kvaliteten af indsatsen. Ledelsen skal understøtte, at indsatsen løbende analyseres og kvalificeres, så den harmonerer med forskningen og de fagprofessionelles erfaringer på området.

7.2.3.1 Mål

- At sikre, at eksisterende viden og erfaring danner baggrund for udvikling af sprogmiljøer af høj kvalitet og for arbejdet med børns sproglige udvikling i familien og i dagtilbuddet.
- Sprogindsatsen bliver systematisk planlagt, gennemført og evalueret.
- Børnene udvikler et stort og nuanceret ordforråd som forudsætning for kommunikation og læring.

7.2.3.2 Indikator for målopfyldelse

- Børnene er nysgerrige, opmærksomme og motiverede for at lege og eksperimentere med sprog og skriftsprog.
- Dagtilbuddene har rige sprogmiljøer af høj kvalitet.
- Alle pædagoger har viden om ét- og flersprogede børns sprogudvikling, og stimulerer børns sprog i alle hverdagens rutiner, aktiviteter og lege.
- Pædagoger kan tidligt identificere børn, der er i risiko for at udvikle læse- og skrivevanskeligheder og kan stimulere disse børns sprogtilegnelse.
- Det er tydeligt, hvordan sprogarbejdet i dagtilbuddet er organiseret, og hvordan de pædagogiske medarbejdere opstiller mål, gennemfører, evaluerer og udvikler det i praksis.
- Antallet af børn, der modtager særlig indsats/basisdansk ved skolestart, er faldet i perioden 2016-22.

7.2.3.3 Indsats

- Udvikle model for en sammenhængende sprogindsats. Sprogmodellen skal sikre at:
 - de pædagogiske medarbejdere kan beskrive sprogindsatsen for forskellige aldersgrupper.
 - forældreinddragelsen i sprogarbejdet fortsat udvikles og styrkes.
 - sprogindsatsen løbende evalueres, og at der følges op på evalueringerne. Under dette punkt ligger dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger, mål- og udviklingsplaner, handleplaner og progression for børn med behov for en fokuseret eller særlig sprogindsats.
 - pædagogiske medarbejders praksis med børn, der har behov for en fokuseret eller særlig sprogindsats, kvalificeres gennem netværk omkring barnets sproglige udvikling med relevante fagpersoner.
 - det pædagogiske personales kompetencer fortsat udvikles, og at forskningsbaseret viden omsættes til hverdagspraksis til gavn for alle børn.
 - vidensdeling og erfaringsudveksling mellem pædagogiske medarbejdere og andre fagprofessionelle udvikles og understøttes.
 - et sprogetværk med pædagoger og andre fagprofessionelle understøtter dagtilbuddenes og kommunens fælles sprogindsats.
 - forældre og fagprofessionelle i Dagtilbud og SFO/Skole samarbejder om at skabe kontinuitet i sprogindsatsen for børnene ved skolestart.

7.3 FORDYBELSESTEMAER

I fordybelsestemaerne ligger der naturlig aktivitet, opdagelse og fordybelse. Det er temaer, som dagligt kan trækkes ind og virke som ramme og baggrund for nysgerrige undersøgelser sammen med børn. Jo mere man fordyber sig i et tema, desto mere folder det sig ud i alle mulige retninger. Det åbner for at kunne imødekomme børns forskellige interesser, udviklingsniveauer, kompetencer og læringsstile. I Albertslundstrategien er der fokus på både nysgerrigt liv, sundhed og deltagelse i fællesskaber. Fordybelsestemaerne lægger sig tæt op ad disse overordnede temaer og understøtter både udvikling af konkrete færdigheder hos børn og deres udvikling af robusthed, sundhed, nysgerrighed, undersøgende adfærd og iverdigdom. Kompetencer som skal danne klangbund for barnets videre udvikling.

7.3.1 Natur og naturfænomener

Miljø er et indsatsområde i dagtilbuddene i Albertslund og generelt i Albertslund Kommune. Dagtilbuddene har tillige en særlig pædagogisk opgave, der består i, at børnene får erfaringer med miljø, natur og naturfænomener. Børnene skal i dagtilbuddet tilbydes en ramme, hvor de sammen med engagerede voksne nysgerrigt kan undersøge sammenhænge, hvor miljø, naturvidenskab og klima er reflekteret.

7.3.1.1 Mål

- Vi skal bruge børns nysgerrighed og lyst til at eksperimentere til at skabe bevidsthed om den naturvidenskabelige verden og understøtte deres underen og muligheder for at undersøge, konstruere og skabe.
- Vores mål er at skabe kontinuerlig opmærksomhed på begreber og undersøgelse af fænomener i barnets hverdag.

7.3.1.2 Indikatorer for målopfyldelse

- At man i skolen modtager børn, der har en bredere begrebsverden, forståelse og forhåndsviden om matematik og naturvidenskab.
- Erfaringer fra 'Projekt Leg og læring' i vuggestue er formidlet og omsat til meningsfuld praksis i alle dagtilbud, når forskningsresultaterne foreligger
- Alle institutioner arbejder med at lære børn om miljø, bæredygtighed og affaldssortering gennem årlige projekter

7.3.1.3 Indsats

- I overgangsnetværket arbejder vi målrettet på at opnå en øget åbenhed og en cirkulær feedbackkultur omkring vores temaer, så vi herved opnår en større viden og bevidsthed om effekten af indsatserne omkring naturvidenskab i dagtilbuddet.
- På baggrund af forskningsresultaterne fra 'Projekt Leg og Læring i vuggestuen' nedsættes et "fra forskning til praksisudvalg," der på baggrund af projektet skal komme med anbefalinger til ny praksis

7.3.2 Krop og bevægelse

Det skaber værdi for barnet, når det bevæger sig i et miljø, der giver mulighed for aktiv udfoldelse. Miljøer hvor der er tænkt på, at barnet bliver udfordret i forhold til dets nærmeste udviklingszone. Det

kræver, at personalet i daginstitutioner er fagligt velfunderet og ved, hvordan det enkelte barn støttes. Personalet skal også have viden om, hvordan både pædagogikken og rammerne understøtter det faglige arbejde.

Byens børn er fremtiden. Hos dem kan vi plante spiren til en sund fremtid. Og det er ved tidlige indsatser for vores børn, at vi mindsker den sociale ulighed i sundhed. Vores børn skal bevæge sig, og deres motorik udvikles – fordi det er sjovt, og fordi det har betydning for børnenes fysiske og psykiske sundhed på længere sigt.

Ved at tilbyde vores børn attraktive, udfordrende og spændende rammer tror vi, at børnene kan være med til at bringe nye valg og sunde vaner med ind i deres familier.

7.3.2.1 Mål

- At alle børn bliver trygge ved egen krops formåen, så de oplever bevægeglæde og bevægelyst.
- At kvalificere de pædagogiske medarbejders viden om børns motoriske udvikling.
- At institutioner er indrettet, så de understøtter og udfordrer børnene.
- At samarbejde med forældre om børns motoriske udvikling.

7.3.2.2 Indikatorer for målopfyldelse

- At rammer og institutionens miljø er designet til den motoriske udvikling det 0-6 årige barn gennemgår.
- Hverdagsaktiviteter og hverdagsrutiner er præget af pædagogens viden om børns motoriske udvikling.
- Vi skal se en nedgang i antallet af børn, der ikke er motorisk aldersvarende.

7.3.2.3 Indsats

- Systematisk samarbejde med det sundhedsfaglige personale om at styrke børnenes motoriske udvikling for ikke aldersvarende børn.
- Opkvalificering/uddannelse af pædagogiske medarbejdere, så de med deres faglige viden kan sikre barnets motoriske udvikling.
- Forældre inddrages i de pædagogiske medarbejders faglige viden om børns motoriske udvikling.
- Etablering af Netværk om krop og bevægelse.

7.3.3 Kultur og kulturelle udtryksformer og værdier

Vi tager afsæt i Albertslund Kommunes Vision og Strategi: Alle børn er en del af et stærkt og nysgerrigt fællesskab:

'Kom med! Ud i byen! Se børnehavebørnenes fortovsmaleri. Og dér i parken, højt til vejrs, er et træhus..... Når vi krøller vores hoveder om de skøre idéer og skaber ting sammen, bliver vi også klogere'.

Børn har mange flere 'sprog' end talesproget. De tegner, leger, spiller, klæ'r sig ud og udtrykker sig på hundrede måder. Det skaber værdi for børnene, at vi arbejder med at styrke deres identitet, tilhørsforhold og livshistorie, hvor alle udtryksformer har lige stor værdi og har betydning for fællesskabet. Børn er en del af et stærkt og nysgerrigt fællesskab.

Det skaber værdi for børnene at møde andre kulturelle værdier og udtryksformer – kunstnerisk, kulturelt, menneskeligt – fordi det medvirker til, at de bliver bevidste om egne kulturelle rødder. Det skaber også værdi for børnene at stifte bekendtskab med andre måder at leve på og få øje på andre værdier. Det giver forståelse for, at verden er mangfoldig, og at menneskers sprog, vaner og levevilkår kan være vidt forskellige.

7.3.3.1 Mål

- Børnene skal både opleve kultur for børn, kultur med børn og kultur af børn.
- Børnene skal have mulighed for at eksperimentere med, at øve sig i og afprøve sig selv i forhold til et bredt spekter af kulturelle udtryksformer. De voksne skal aktivt støtte børnene i disse aktiviteter og aktivt formidle kultur.
Det vil sige, at pædagogiske medarbejdere formidler kulturen, deltager i og præsenterer børnene for kultur. Kultur af børn eller børns egen kultur skal forstås på den måde, at børn selv er kulturskabende – det er de kulturelle udtryk og værdier, som børn selv frembringer i hverdagen som skaber betydning for dem selv og for fællesskabet. Alle tre former for kultur er vigtige i arbejdet med at udvikle børns kulturelle udtryksformer.
- Forskellighed er en styrke. Derfor er det et mål at udvikle ressourcesynet så vi også tænker i at kvalificere vores forskelle.

7.3.3.2 Indikatorer for målopfyldelse

- Fagprofessionelle skaber muligheder for forskellige udtryksmåder og former. Samtidig sørger de for at præsentere det for børnene. De fagprofessionelle skaber forudsætningerne og giver muligheder i form af fysiske rammer og oplevelser samt skaber rum for børnenes egne udtryksformer gennem børnelitteratur, film, faglitteratur, musik, it, billeder m.m.
- At børn i dagtilbud skal have oplevet at udforske og eksperimentere med forskellige kulturelle udtryksformer, som fx at have skrevet sit navn i sand, sne, på skovbunden og på en dugget rude (Donatha Elsenbroch: Kanon for syvårige, 2003).
- At børn udtrykker sig på sine hundrede sprog og ikke berøves de nioghalvfems
- At de voksne omkring børnene ser tosprogethed som ressource og ikke som en mangel.

7.3.3.3 Indsatsanvendelse af kulturtilbud og udvikling af aktivitetsportal hvor forløb formidles.

- Det skal defineres, hvad vi forstår ved kultur.
- Der skal nedsættes en tværgående kulturarbejdsgruppe, som udarbejder et idékatalog til hvordan dagtilbud kan udvikle en kulturel praksis, hvor pædagoger bl.a. arbejder med børns mangfoldige udtryksformer, børnenes identitet som albertslundere og deres kendskab til byen, de fysiske rum og interkulturel pædagogik.
- Samarbejde om kulturelle aktiviteter og samarbejde med kulturaktører. Fx:
 - * Børnefestuge - arbejde med eget eller et fælles tema hele foråret
 - * Musikskole
 - * Mestersangerne
 - * Billedskolen
 - * Kulturkonsulenten - huskunstner- kunst- og kulturforløb

7.4 PARTNERSKABER OM BØRN OG ÅBENT BØRNEHUS

Et af strategiens bærende elementer er dialog og videndeling. Vi tror på, at dialog og videndeling mellem de parter som agerer omkring og med barnet kan berige kvaliteten af det pædagogiske arbejde. Børn lever deres liv i en helhed, og dagtilbuddet er blot en af de arealer, barnet færdes i. Partnerskaber om børn taler sig for os ind i tre typer af samarbejder om barnet; samarbejdet mellem dagtilbud og forældre, det tværfaglige samarbejde mellem dagtilbud og andre fagprofessionelle samt samarbejdet med andre aktører som udspringer af mulighederne for læring og dannelse gennem byens rum og aktiviteter.

Temaet Partnerskaber om børn og Åbent børnehus relaterer sig direkte til Albertslundstrategiens hensigter om borgerinddragelse, det fælles nysgerrige liv samt byen som læringsrum og fyrtårnet Fremtidens daginstitution. Partnerskaber forstår vi som forpligtende fællesskaber og samarbejde om børn, hvorimod Åbent børnehus er en ramme og et koncept, hvori disse partnerskaber kan udfolde sig.

7.4.1 Forældrepartnerskaber

Målet med forældrepartnerskaber er trivsel og udvikling for barnet. Når vi som medarbejdere er personligt til stede, nærværende i relation til forældrene, og indgår i ligeværdige dialoger oplever barnet samhørighed og tryghed. Forældrene er de mest betydningsfulde for barnet, og når de er naturlige og daglige partnere og føler sig velkommen i dagtilbuddene, øger barnets trivsel- lærings og udviklingspotentiale. Det anerkendende og oprigtigt nysgerrige møde imellem mennesker kan give anledning til ny viden for begge parter, som kan kvalificere barnets hverdag. Der findes lige så mange udgaver af forældre som af børn og personaler. Åbenhed i mødet om de forskellige ressourcer, den forskellige viden og de forskellige roller om barnet giver et fællesskab om institutionens arbejde og pædagogiske praksis. I dagtilbud møder vi dagligt forældrene, og vi er en del af deres livscyklus og livets med- og modgang. Med barnets trivsel og udvikling i fokus, har vi adgang til betydningsfulde dialoger om forældreskab, og hvordan forældre bedst muligt kan støtte deres barn. Heri ligger der et stort potentiale for tæt samarbejde med Social- og familie om tidlig indsats og udvikling af forebyggende initiativer på tværs af institution og barnets hjem.

Vi skal have opmærksomhed på dialogen. Vi er professionelle og skal agere som sådan i mødet. Vi skal være tydelige og anerkendende og søge kontinuerlig dialog. For at behandle forældrene ens, skal man gå ind i partnerskaberne forskelligt og mødes der, hvor man er. Vi går ind i partnerskabet som professionelle med vores personlighed og med barnet i fokus. Ved at sætte et kontinuerligt opmærksomhedsfelt op om partnerskabet med forældre kan vi udfordre os selv og vores kompetencer i mødet med og tilgangen til et andet menneske og træne os i ressourcefokuserede og systemiske tilgange.

7.4.1.1 Mål

Et stærkt forældresamarbejde og en høj forældretilfredshed i dagtilbudsområdet, tidlig opsporing og fælles indsats om barnets udvikling og trivsel. Tidlig håndtering af eventuelle udfordringer og problematikker omkring barnet. En professionel og anerkendende kommunikation i mødet.

7.4.1.2 *Indikatorer for målopfyldelse*

- At forældretilfredshed stiger
- At det daglige forældresamarbejde i dagtilbuddene er kendetegnet af stor grad af information, samarbejde og dialog
- At forældrebestyrelser arbejder fokuseret med principper for dagtilbuddets virke, samt årlig evaluering af arbejdet med læreplanerne

7.4.1.3 *Indsatser*

- Systematisk i informationer til forældre på alle dagtilbud
- Anvendelse af digitale kommunikationsmuligheder
- Tydelig forventningsafstemning imellem forældre og dagtilbud omkring forældresamarbejdet
- Forældretilfredshedsundersøgelser gennemføres hvert tredje år
- Kursus for nye forældrebestyrelsesmedlemmer tilbydes hvert år

7.4.2 Partnerskabet med fagprofessionelle

Der skabes værdi for barnets trivsel og udvikling, når de fagprofessionelle partnerskaber er ligeværdige og baseret på dialog. De skal undgå at fragmentere sagen, og de skal skabe helhed i indsatsen. Samtidig skal det være tydeligt, hvilke tiltag der er i gang. Ved at udvide perspektivet på barnet og øge kvaliteten af det fagprofessionelle partnerskab kan vi styrke den tidlige indsats, inklusionen, og fællesskaberne.

Vi skal kontinuerligt være opmærksomme på gensidighed, dialog og tilbagemelding mellem os. Dette er beskrevet i strategiens bærende element om dialog og vidensdeling og er yderst vigtigt for opgaveløsningen. Kontinuitet er vigtigt, men systematik er ikke målet i sig selv. Der skal brydes op i fagprofessionelle skel og fokuseres på barnet og familien. Der skal ses på logistik, ledelse og organisering i udviklingen af det tværprofessionelle samarbejde.

7.4.2.1 *Mål*

Albertslund kommune støtter tidligt op om at møde børn og familiers udfordringer og løse problemer, der hvor de lever deres liv. Vi skal gennem sammenhæng mellem og værdi af vores forskellige viden og perspektiver styrke den tidlige indsats, så problemer løses mens de er små

7.4.2.2 *Indikatorer for målopfyldelse*

- Antallet af formaliserede samarbejder mellem dagtilbud og Social og Familie stiger
- Forældretilfredshed stiger
- Øget udnyttelse af forskellig fagligheder

7.4.2.3 *Indsats*

- Udvikling af Familiebroer (støtte i overgangen mellem hjem og institutionen) og Åben børnehus tiltag der styrker netværk for familier med behov for periodevis støtte omkring familieliv, forældrerolle, struktur og det at skabe gode trivselsbetingelser for barnet. Der nedsættes en arbejdsgruppe om Tidlig indsats
- Etablere Åben børnehusaktiviteter i relevante dagtilbud med fokus på sundhedsfaglige og trivselsmæssige temaer, gerne i samarbejde med boligsociale indsatser og Social og Familieafdelingen. Der nedsættes et Åben børnehus udvalg

- Kompetenceudvikling af pædagoger til familieorienteret indsats
- Tværfaglig kompetenceudvikling om fælles forståelse for tidlig forebyggende indsats

7.4.3 Partnerskabet med byen og kulturaktører.

Partnerskabet med byen og kulturaktører taler sig direkte ind i Albertslundstrategiens temaer Nysgerrigt liv og Fællesskaber. Partnerskabet giver børnene viden om byen og oplevelser og erfaringer i andre kontekster, der giver den naturlige helhed mellem de arealer barnet færdes i. Det kan skabe læring på nye måder, som styrker fælles relationer, og det kan give frivillighed og socialt ansvar nyt liv. Barnet bliver en aktiv del af sin by og kan bruge de kultur, fritids og naturtilbud, byen tilbyder. Samtidig giver det barnet en oplevelse af at høre til og være deltagende i byen og fællesskabet med byens borgere. Børn mødes med ildsjæle og mennesker, som har en helt særlig viden og interesse i et givent tema, hvilket giver lyst til eget engagement og styrker barnets nysgerrighed. Samarbejde mellem professionelle pædagoger og andre faggrupper og aktører kan styrke læringsdimensionen i aktiviteterne, idet pædagoger er eksperter på barnets udvikling, og andre aktører byder ind med en temaspecifik viden.

7.4.3.1 Mål

- At etablere synlige og indholdsrige lege og læringslaboratorier i byens rum i samarbejde med andre aktører (kommunale såvel som private)

7.4.3.2 Indikatorer for målopfyldelse

- At fritids- og kultursteder anvendes aktivt af dagtilbuddene
- At der udvikles minimum 4 lege- og læringslaboratorier i strategiperioden
- At der i alle dagtilbud gennemføres minimum 2 årlige projektføløb, hvor andre aktører inviteres ind i dagtilbuddet

7.4.3.3 Indsatser

- Der opbygges en Åben dagtilbudsportal a la Åben skole
- Der nedsættes et tværgående lege- og læringslaboratorieudvalg, som planlægger udviklingen af lege- og læringslaboratorier i samarbejde med sportsklubber, det nye sundhedshus, fritidsliv, musik og kulturlivet om at skabe spændende lege- og læringslaboratorier

8 PLAN FOR LEDELSE AF OG OPFØLGNING PÅ STRATEGIEN

Som sagt i indledningen er kvalitet ikke stationær. I de år vi arbejder med strategien vil vi have forskellige fokus og opmærksomhedspunkter, både i det fælles dagtilbudsområde og ude i de enkelte tilbud. At strategien er bevægelig har betydning for hvordan vi skal omsætte strategiens temaer og indsatser til kvalitet i den pædagogiske praksis.

I kapitel 4 beskrives strategien bærende elementer; et sammenhængende dagtilbudsområde, dialog og vidensdeling og pejlemærker for god kvalitet. De 3 bærende elementer er dem vi i området står sammen på, når vi skal omsætte vores strategi til handlinger og bevæge os mod vores vision. Man kan lidt forenklet sige at *pejlemærkerne* definere statements på hvad vores kerneopgave er, *dialog og vidensdeling* er måden hvorpå vi er sammen om opgaven, og *et sammenhængende dagtilbudsområde* er kraften, der skal støtte os i at lykkes med vores opgave. Det kan virke komplekst og uoverskueligt. Og det er det også. Derfor beskrives i dette kapitel, og hvordan vi i strategiens levetid vil omsætte vores temaer og mål i praksis.

Strategien er som nævnt en rammestrategi, hvorunder der både arbejdes med fælles mål, indsatser og kvalitetsindikatorer, og samtidig gives rum for lokalt kvalitetsarbejde afhængigt af hvad de lokale evalueringer fra praksis peger på.

I de første år af strategiens levetid vil arbejdsgrupper og udvalg udarbejde fælles redskaber til at beskrive og vurdere kvaliteten af den pædagogiske praksis, og der vil blive tilrettelagt udvikling af fælles metoder og indsatser indenfor væsentlige temaer som evaluering, sprog, digitalisering, inklusion og tidlig indsats. I de første år er der derfor særligt fokus på udviklingsarbejde inden for de organisatoriske indsatsområder. De følgende år vil stå i implementeringstegn. Her vil der komme særlig fokus på fælles kompetenceudvikling, vidensdeling og læring på tvær i området og med samarbejdspartnere.

Vi vil undervejs være åbne for ny viden, og give mulighed for at deltage i pædagogisk udviklingsarbejde, lave eksperimenter og dele viden, ligesom vi vil arbejde med ny lovning og politiske mål.

8.1 STRATEGIENS LEDELSE

Omdrejningspunktet og styringen af arbejdet med strategien sker i den samlede ledergruppe. Ledergruppen er det forum, hvor ledere, konsulenter og afdelingschef arbejder tæt sammen om at sikre progression og kvalitet i strategien. Strategiens omsætning sker i tre spor; et udviklingsspor hvor vi udvikler strategiens temaer og indsatser, et implementerings-, forandrings- og forankringsspor hvor strategien omsættes til praksis, og et innovations- og eksperimenteringspor, hvor vi arbejder med temaer og indsatser som fremkommer undervejs. Det er på ledergruppens møder, der nedsættes grupper og udvalg, som skal arbejde med at udvikle metoder og indsatser inden for temaerne i strategien, spor 1. Ligesom det er i ledergruppen det besluttet, hvornår forskellige indsatser og aktiviteter konkret skal forløbe, spor 2. Lederne har dermed ansvar for at trække medarbejdere med deres særlige viden, interesse og kompetencer ind i udviklingsarbejdet, ligesom de har ansvar for at drøfte strategiens aktuelle temaer, indsatser og progression med forældrebestyrelserne.

Ledergruppen fungerer som strategiens kærlige vogter og sikrer, at de tre spor drives i pagt med praksis, og de politiske mål og visioner for Albertslunds dagtilbud.

I ledergruppen mødes de mange forskellige dagtilbuds vilkår, betingelser og kulturer i et fælles udviklingsrum. Her bliver forskellige perspektiver åbnet, paradokser og dilemmaer drøftet og fælles løsninger besluttet. Her kobles den pædagogiske virkelighed og den politiske og forvaltningsmæssige virkelighed til hinanden. Her udvikles kvalitetskultur, ligesom der skabes grobund for at sprede kvalitetskultur i hele dagtilbudsområdet.

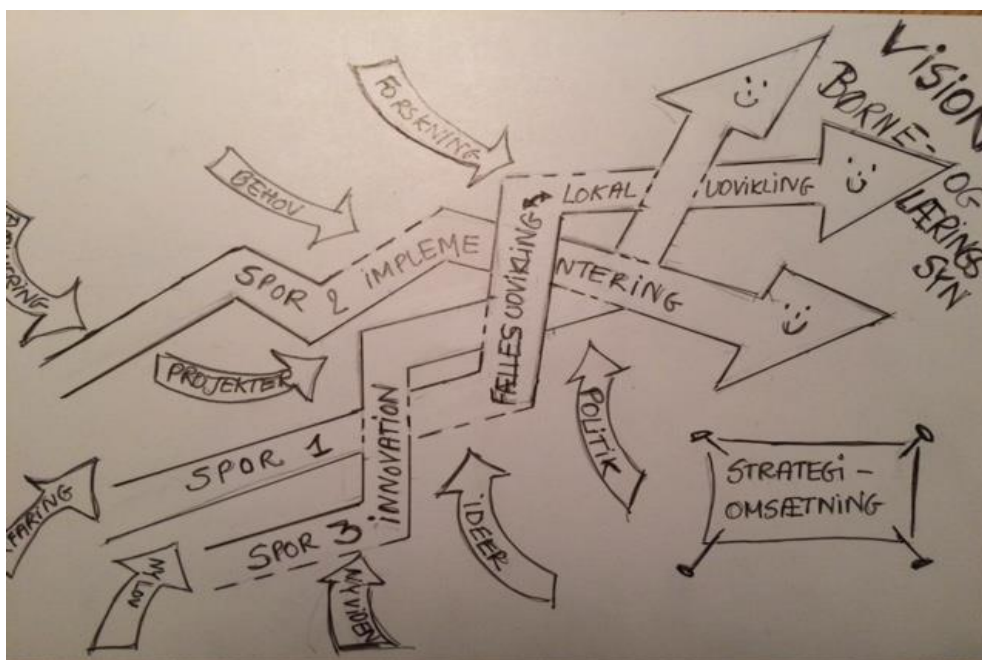
I ledergruppen sikres ligeledes sammenhæng mellem strategien og dagtilbudsområdet virksomhedsplan, der sætter toårige mål for området ud fra direktionens fokusområder.

Ledermøderne vil derfor altid indeholde et punkt om udviklingsstrategiens liv og tilstand, og der vil her sættes retning for justeringer og nye tiltag undervejs i strategiperioden.

8.2 TRE SPOR I ARBEJDET MED STRATEGIEN

Som nævnt ovenfor vil arbejdet med strategien forløbe i de 3 spor; Udviklingssporet, Implementerings-, forandrings- og forankringssporet og Innovations- og eksperimentsporet: Nogen gange vil sporene overlappe og glide ind over hinanden, fordi en model eller et redskab er klar til at blive implementeret i praksis, mens andet stadig er under udvikling. Nogen gange har vi i fællesskab brug for at udvikle indsatsen indenfor et tema som er beskrevet i strategien (spor 1) og vi igangsætter derfor et udviklingsarbejde. På samme tid kan der være gang i kompetenceudvikling indenfor et andet tema (spor 2). Og samtidig kan der være gang i en række eksperimenter (spor 3), som senere kan trækkes ind i omsætningen af strategien.

Det som kendetegner omsætningen af strategien i praksis er samskabelse, bevægelighed, dialoger, og meningskabelse baseret på de behov resultaterne fra vores systematiske evalueringer og ny viden viser os. Det illustreres i modellen her under.

I det følgende vil vi beskrive de 3 spor som strategien vil udfolde sig i.

8.2.1 Spor 1 - Udviklingssporet

Spor 1 kan man beskrive som et udviklingsspor, hvor grundlæggende elementer til strategiens videre kvalitetsarbejde udvikles og besluttes.

Første spor handler om at få udviklet en række fælles redskaber, modeller og metoder til arbejdet med vores kvalitetsudvikling. Her er det primært de organisatoriske temaer, Dokumentation og evaluering, Digitalisering og Kompetenceudvikling, og de store dannelsesemaer Sprog, Inklusion og Tidlig indsats vi tager fat i.

I dette spor har vi særligt fokus på inddragelse af medarbejdere og tværgående samarbejdspartnere for at få nuanceret og kvalificeret vores redskaber og de samarbejdsrelationer, som skal bære resultaterne af udviklingsarbejdet videre i praksis.

I spor 1 vil vi også fokusere på at udvikle vores kompetenceudviklingsplatform. Vi vil gennem pilotafprøvninger finde frem til forskellige måder at arbejde med kompetenceudvikling på fx systematisk vidensdeling, netværkslæring, voksenlæring osv. og på den baggrund skabe fundamentet for fremtidig falcitering af kvalitetsudviklingsarbejdet i området.

8.2.2 Spor 2 - Implementerings-, forandrings- og forankringsspor

Spor 2 er et implementerings-, forandrings- og forankringsspor. Spor 2 handler om at få de i spor 1 udviklede modeller og redskaber ud og virke i praksis. I spor 2 er der altså fokus på kompetenceudvikling, øvelser, og implementering.

I spor 2 vil der iværksættes forskellige typer af kompetenceudvikling på tværs i området. Det kan være kurser, konferencedage, netværksmøder, mindre undervisningsforløb eller systematisk vidensdeling. I spor 2 vil der også være et stort fokus på, hvordan det enkelte dagtilbud arbejder med at tage de fælles redskaber eller modeller til sig, og gøre dem til en naturlig del af den pædagogiske praksis.

I spor 2 skabes der derfor dialogrum lokalt og på tværs for at få modeller og redskaber til at give mening i nuværende praksis. Det kan fx handle om hvordan man lokalt ændrer gamle vaner, hvordan man arbejder med forandringer, hvordan der kan omorganiseres eller tilpasses opgaver og metoder, for at udvikle den pædagogiske praksis.

8.2.3 Spor 3 - Det innovative og eksperimenterende spor.

Spor 3 er det innovative og eksperimenterende spor. Her arbejdes med de temaer og indsatser som vi endnu ikke kender, men som vil vise sig i strategiperioden. Her skabes rum for nye tanker og handlinger, og der eksperimenteres med lege- og læringsmiljøer, tværgående samarbejder og partnerskaber.

Dette spor er dels styret af temaerne i strategien, men kan også rumme andre tiltag og ideer. Spor 3 vil fungere som fluepapir for innovation indenfor pædagogisk udviklingsarbejde. Her kan vi tage udviklingsprojekter ind på udvalgte dagtilbud, og vi kan eksperimenterer med ny spændende pædagogiske metoder og læringsformer, afprøve nye samarbejdsformer og undres nysgerrigt sammen.

Spor 3 kan minde om spor 1, men det er mere løst og fungerer som forstadie eller kilde til spor 1. Afprøvede ideer og udviklingsprojekter kan bæres over i spor 1, hvis og når de kan bidrage til arbejdet med pejlemærkerne for kvalitet i dagtilbud.

8.3 ARBEJDET MED TEMAER OG INDSATSOMRÅDER

I en matrix over temaer og indsatsområder gives her et overblik over hvilke aktiviteter som på nuværende tidspunkt skal iværksættes i strategiperioden.

	2016	2016	2017	2017	2018	2018	2019	2019	2020	2020	2021	2021	2022	2022
Organisatoriske temaer:														
Dokumentation og evaluering														
Digitalisering														
Pædagogiske temaer:														
Sprog														
Inklusion														
Børnedidaktik														
Natur														
Bevægelse														
Kultur														
Partnerskaber														
Tidlig indsats														

Der gives en årlig status på arbejdet med strategien til Børne- og Skoleudvalget.

Der er mange forskellige indsatser og aktiviteter i spil, og der er forskel på hvilke opdrag og svar de forskellige aktører arbejder med dem har. Derfor beskrives her hvem de forskellige grupper er og hvad deres opgave består i:

Arbejdsgruppe: udarbejder arbejdsgrundlag til administrativ behandling, i gruppen deltager medarbejdere og ledere fra dagtilbudsområdet .

Tværgående arbejdsgrupper: udarbejder arbejdsgrundlag til administrativ behandling, i gruppen deltager medarbejdere og ledere fra dagtilbudsområdet samt fra øvrige relevante områder.

Udvalg: udarbejder koncepter og oplæg til politisk behandling, i udvalget deltager medarbejdere og ledere fra dagtilbudsområdet.

Tværgående udvalg: udarbejder koncepter og oplæg til politisk behandling, i udvalget deltager medarbejdere og ledere fra dagtilbudsområdet samt fra øvrige relevante områder.

Referencegruppe: feedback og sparring til dagtilbudsafdelingen, i gruppen deltager for opgaven relevante deltagere.

Styregruppe: følgegruppe til længerevarende indsatser og projekter, i gruppen deltager for opgaven relevante deltagere.

Fra forskning til praksisudvalg: i valget deltager medarbejdere og ledere fra dagtilbudsområdet.

Medarbejdere som er interesserede i at deltage i udviklingsarbejdet skal byde ind med deres interesse via deres leder, og ud fra en samlet vurdering af interesser, kompetencer og ressourcer vil grupperne blive sammensat.

Samarbejdspartnere som ønsker at deltage, eller har ideer og input til arbejdet kan enten gå via deres leder/chef eller kontakte udviklingskonsulenten i Afdeling for Dagtilbud.

Vi glæder os til at samarbejde om at få udviklingsstrategien ud at virke i praksis til glæde for børn i Albertslund kommune.

OM UDVIKLINGSSTRATEGIEN

Denne Udviklingsstrategi for dagtilbudsområdet er udarbejdet i 2015 i dagtilbudsområdets ledergruppe. Der har været inddraget forældre, politikere, medarbejdere og tværgående samarbejdspartnere i processen, som har bidraget med mange gode input og bidrag. Vi håber I kan genkende jer i resultatet. Tak for jeres bidrag, indsats og engagement!